

Hoe kan ik als creatief maker de relatie tussen mens en ruimte verbeteren

Een onderzoek naar zorgvuldig ontworpen tijdelijke ruimtes die bijdragen aan verrijkte menselijke ervaring.

Schepens Jona

Erasmus Hogeschool
Brussel – RITCS

Professionele bachelor
Audiovisuele Kunsten

Colofon

Hoe kan ik als creatief maker de relatie tussen mens en ruimte verbeteren?

Een onderzoek naar zorgvuldig ontworpen tijdelijke ruimtes die bijdragen aan verrijkte menselijke ervaring.

Schepens Jona

3de bachelorjaar

Professionele Bachelor Audiovisuele Kunsten

Erasmushogeschool Brussel (RITCS School of Arts)

2024–2025

Versie 1 – 28 mei 2025

Met dank aan:

Caroline Mathieu

Harry Cole

Eric Engels

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoudsopgave

Colofon.....	3
Inhoudsopgave.....	5
Woord vooraf.....	7
Inleiding.....	8
Relevantie in het werkveld.....	10
Onderzoek/Voorbereidende proeven.....	12
Persoonlijke interesse	12
Stelplaats	13
Nachtplan	14
'Building the Club, Together'	16
Carolín Gieszner	17
Handen uit de mouwen	20
Stalen poutrellen	22
Een baken voor de nacht.....	23
Lichtstraaltjes	25
Dead space	26
Scenolab: Kickbox.....	27
Arena.....	27
Amfitheater	29
Teatro Oficina.....	30
Mysterieus.....	31
Steigerstof.....	32
Theaterspots.....	35
Zomerbar – Stel'été (zomer 2024)	37
Grote overdekking	37
Kleinere zitelementen.....	39
Klapbankjes.....	40
Schommelstructuren.....	41
Geel.....	42
Macadam.....	45
Spinnenweb van stalen kabels.....	47
Tastbaar	49
Vogelkooi.....	51

Gewichtloos zweven	52
Levend organisme	53
Artikel	55
Horst	56
Magie	56
Afsluitend	58
Uitwerking Bachelorproef	59
Van open-air tot armatuur	59
Het landschap van de lamp	60
Materialen	62
Structuur: het frame van stellingbuizen	62
Glazen panelen	63
Warm, breekbaar en suggestief	64
Lamp	65
Aansluiting	66
C-VSA	66
E-VSA	67
De ontsteker	67
Condensator	67
The wheater project	69
Kleurwaarneming	71
Ontwerp	75
Conclusie	76
Reflectie	77
Nawoord	79
Bibliografie	80
Appendix	84

Woord vooraf

Dit verslag vertrekt niet vanuit een methode.

Er is geen stappenplan, geen vaste volgorde, geen sluitend systeem.

Wat je hier leest, komt voort uit een persoonlijke interesse en passie – een diepgeworteld verlangen om ruimtes te maken die niet alleen functioneren, maar ook *voelen*. Tijdelijke omgevingen die je even uit de tijd tillen, die je aanzetten tot vertragen, tot kijken, tot reageren.

Ik heb nooit geloofd dat scenografie enkel over esthetiek gaat. Voor mij is het een taal, een manier van luisteren en antwoorden. Een manier van denken die niet begint in het hoofd, maar in de ruimte zelf – in de aanraking van materiaal, het spel van licht op textuur, de richting waarin een lichaam zich beweegt.

Wat volgt, is geen handleiding. Het is een verzameling van pogingen. Van projecten, workshops, installaties en momenten waarin ik, al doende, heb gezocht naar wat een ruimte nodig heeft om betekenisvol te worden. Mijn manier van werken is hands-on, intuïtief, voortdurend in dialoog met de mensen en plekken die op mijn pad kwamen.

Dit document is een neerslag van dat proces.

Geen schema om te herhalen, maar een open uitnodiging om mee te kijken.

Om te zien hoe betekenis soms ontstaat in het voorlopige,

in het imperfecte,

in het kleine gebaar,

dat net op het juiste moment gebeurt.

Figuur 1: Building the club together - Paulina

Inleiding

Wat gebeurt er met een ruimte als je er zacht oranje licht doorheen laat sijpelen? Als je muren tijdelijk optrekt uit steigerstof en de vloer doet oplichten onder je voeten? Als je in een leegte enkele lijnen trekt, een grens suggereert, een doorgang openlaat?

Wordt het dan een podium, een wachtruimte, een plek om te verdwalen, of net een plek om elkaar te ontmoeten?

Het zijn dat soort vragen die mij, als scenografisch maker, blijven aantrekken. Niet omdat ik er definitieve antwoorden op zoek, maar omdat ze telkens opnieuw uitnodigen om te onderzoeken, te voelen, te proberen. Scenografie is voor mij nooit alleen de architecturale inrichting van ruimtes. Het is een taal, een manier van afstemmen op ruimte, context en mensen. Vooral in tijdelijke ruimtes – waar alles vluchtig is en niets vanzelfsprekend – wordt die taal extra suggestief.

In deze bachelorproef ben ik vertrokken vanuit de vraag: Hoe kan ik als creatief maker de relatie tussen mens en ruimte verbeteren?

Die vraag heb ik niet beantwoord vanuit een theoretisch model, maar vanuit de praktijk. Mijn manier van werken is direct, tastend, en sterk visueel. Ik bouw, observeer, pas aan, keer terug. Elke ingreep – hoe klein ook – wordt een test: wat doet dit met de ruimte? Wat verandert er voor de mensen die zich erin bewegen, hoe ze kijken, vertragen, blijven?

Die praktijkgerichte benadering vormt ook de structuur van dit verslag. In plaats van louter beschrijvend te werken, maak ik gebruik van een visuele vertelvorm. Foto's, schetsen, materiaalstudies en documentatie van opbouwmomenten zijn hierbij geen illustraties naast de tekst, maar een wezenlijk onderdeel van het verhaal. Ze tonen de ruimte in wording, de beslissingen onderweg, de schoonheid van het voorlopige.

Door beelden naast woorden te leggen, wil ik de lezer uitnodigen om mee te kijken zoals ik zelf kijk: aandachtig, intuïtief, met oog voor detail en atmosfeer. Uiteraard kunnen beelden de fysieke ervaring van ruimte nooit helemaal vervangen. Maar ze kunnen wel iets openbreken – een indruk geven, een spoor nalaten, een vorm van verbeelding aanzetten.

Wat je in de volgende pagina's zal tegenkomen, is geen sluitend antwoord op mijn onderzoeksvraag, maar een verzameling van tijdelijke situaties die samen een manier van werken en denken tonen. Een zoektocht waarin scenografie een vorm van aandacht wordt – voor ruimte, voor materiaal, en vooral voor de mens die zich daarin beweegt.

Figuur 2: Scenolab Kickbox - Jente Vanbrabant

Relevantie in het werkveld

Deze bachelorproef situeert zich binnen de brede audiovisuele sector, met een specifieke focus op scenografie in tijdelijke ruimtes. Daarnaast raakt het onderzoek aan verwante domeinen zoals de evenementensector, architectuur van het nachtleven en de inrichting van publieke ruimte.

In het hedendaagse nachtleven, en breder binnen tijdelijke evenementenruimtes, speelt ruimte een fundamentele rol in hoe mensen zich gedragen, verbinden en beleven. Binnen deze context is er een groeiende aandacht voor scenografie als middel om de zintuigen te prikkelen en bezoekers op een diepgaander niveau te betrekken bij de ervaring. Dit kan gaan van de manier waarop licht op een bepaalde textuur valt tot hoe de doorstroming van de ruimte is bepaald.

Deze bachelorproef wil bijdragen aan een verdere verdieping en herwaardering van scenografisch ontwerp binnen tijdelijke ruimtes, met de nadruk op hoe scenografische keuzes kunnen inspelen op beleving, emotionele connectie en collectiviteit. Door in te zetten op een zintuiglijke, verbeeldingsrijke benadering, wil ik met dit onderzoek een inspiratiebron zijn voor makers die streven naar tijdelijke ruimtes die niet alleen functioneel, maar ook betekenisvol en meeslepend zijn.

Het onderzoek is praktijkgericht en vertrekt vanuit persoonlijke ervaringen in het ontwerpen en opbouwen van tijdelijke club- en evenementenruimtes. Thema's zoals verbinding, verbeelding en inspiratie vormen de basis. Daarnaast is er aandacht voor inclusie en toegankelijkheid, zonder de esthetische en functionele kwaliteiten uit het oog te verliezen. De kracht van scenografie ligt erin dat ze via materiaalgebruik, licht, textuur en oriëntatie richting kan geven aan menselijke interactie en beleving. Door experimenteel om te gaan met deze elementen ontstaat er ruimte voor ontdekking, collectiviteit en emotionele resonantie.

Een ander belangrijk aspect binnen dit onderzoek is het creatief hergebruik van materiaal. In het licht van duurzaamheid en beperkte middelen biedt dit niet alleen een ecologisch voordeel, maar ook een esthetische meerwaarde. Door bestaand materiaal een nieuwe context te geven, ontstaat er een laag van herkenning, verrassing en verbeelding die bijdraagt aan de unieke identiteit van een tijdelijke ruimte.

De relevantie van deze bachelorproef ligt dan ook in het feit dat het zich richt op een doordachte en vernieuwende scenografische benadering van tijdelijke ruimtes. Het onderzoek is gericht op scenografen, jonge makers en organisatoren die op zoek zijn naar manieren om ruimtes niet alleen functioneel in te vullen, maar betekenisvol te maken.

Tot slot speelt ook de sociale dimensie een rol: de projecten worden gerealiseerd in samenwerking met jonge teams en zijn ingebed in een gemeenschap die mee vormgeeft aan de ruimte. De doelgroep – jongeren, makers en bezoekers van culturele evenementen – is tegelijk medeproducent en gebruiker van het resultaat. In een snel veranderende samenleving waarin culturele praktijken tijdelijk, flexibel en contextueel zijn, is dit onderzoek een relevante stap in het nadenken over hoe tijdelijke ruimtes ons kunnen verbinden, uitdagen en transformeren.

Figuur 3: Building the club together - Paulina

Onderzoek/Vorbereidende proeven

Persoonlijke interesse

Mijn interesse in de brede audiovisuele en evenementensector is ontstaan tijdens mijn jeugdijaren als bezoeker van het jeugdhuis Joow in Oud-Heverlee. Tijdens deze periode kwam ik in contact met vernieuwende muziek, creatieve denkwijzen en gedurfde evenementen. Als vrijwilliger en medewerker hielp ik met plezier mee aan de opbouw van evenementen, variërend van het installeren van DJ-booths tot het versterken van liveoptredens en het inkleden van de evenementruimtes.

Hoewel ik vooral genoot van deze praktische taken, was het vooral deze eerste ervaring die mij in contact bracht met een groep gelijkgestemde jonge makers. Samen richtten we het collectief Terras op, dat inmiddels een doorleefde en vernieuwde kerngroep kent. Waar 'Terras Moves' aanvankelijk begon als een elektronisch dansevenement in het Zoetwaterpark te Oud-Heverlee, is Terras inmiddels uitgegroeid tot een collectief waar jonge makers met uiteenlopende verantwoordelijkheden scenografische experimenten uitvoeren en publieke ruimtes tot leven brengen. Dit varieert van het organiseren van onze eerste mini open-air 'Terrasje' in het Sluispark van Leuven tot het cureren van een DJ-line-up voor de pop-up radio van Stelplaats.

Deze ervaringen hebben mijn interesse in licht en scenografie ontwikkeld en deden mij besluiten audiovisuele kunsten te studeren aan het RITCS. Tijdens mijn studie vond ik met name de praktijkgerichte lessen rondom lichtontwerp erg boeiend, vooral wanneer er ruimte was voor experiment en eigen inbreng. Mijn focus binnen deze opleiding is doorheen de jaren verschoven naar tijdelijke, experimentele ruimtes binnen het nachtleven en de bredere evenementen- en publieke sector. Omdat de opleiding voornamelijk gericht is op televisieproducties, zocht ik daarnaast actief naar workshops en andere kansen buiten de school die beter aansloten bij mijn interessegebied.

Figuur 4: Terras open air 2023 - Jona Schepens

Stelplaats

Mijn eerste kennismaking met Stelplaats verliep via de clubavonden van het collectief Nacht, dat maandelijks een avond organiseerde binnen deze bijzondere locatie. Deze avonden maakten indruk door de zorgvuldig samengestelde line-ups, de scenografie en vooral de hechte, verbindende sfeer die er heerste. Deze ervaring maakte een blijvende indruk en vormde het startpunt van mijn toenemende interesse in deze plek.

Stelplaats is gevestigd in de oude stelplaatsen van De Lijn en biedt een breed scala aan faciliteiten: een bar, keuken, nachtclub, jongerenwerking, zeefdrukatelier, kinder- en jongerenpsycholoog, skatepark, repetitieruimtes, fietsenmaker en sportclub. Het is een bruisend centrum waar tal van evenementen, workshops en activiteiten plaatsvinden. De missie van Stelplaats is helder: jongeren de ruimte bieden om hun projecten te realiseren en hun dromen na te jagen. De organisatie gelooft dat met voldoende ruimte zelfs kleine rimpels op het wateroppervlak kunnen uitgroeien tot grote golven – en zo maakt Stelplaats die golven.

Centraal in deze missie staan inclusiviteit, veiligheid en respect. Stelplaats creëert een omgeving waar iedereen zichzelf kan zijn en zich vrij kan uiten, binnen een kader dat discriminatie, intimidatie en fysiek of psychologisch geweld strikt afwijst. Deze normen en waarden zorgen voor een warme, vertrouwde gemeenschap die ruimte biedt voor experiment, expressie en ontwikkeling. Het is een plek waar fantasieën tot leven komen, dromen waargemaakt worden en waar jongeren zich kunnen ontplooien in een veilige en inspirerende omgeving.

Figuur 5: Scenolab Kickbox - Jente Vanbrabant

Persoonlijk beschouw ik Stelplaats als een onmisbaar platform voor expressie en experiment voor de Leuvense jeugd. Het is een creatieve hub die gelijkgestemde jongeren samenbrengt om hun talenten te ontwikkelen en gezamenlijke projecten vorm te geven. Voor mijzelf betekende Stelplaats ook een plek waar mijn passie voor scenografie en lichtontwerp concreet vorm kreeg, onder andere via mijn samenwerking met het collectief Macadam.

Stelplaats is de invulling van de oude stelplaatsen van De Lijn. Je vindt hier een bar, keuken, nachtclub, jongerenwerking, zeefdrukatelier, kinder- en jongerenpsycholoog, skatepark, repetitieruimtes, fietsenmaker en sportclub. Daarnaast vinden in Stelplaats heel wat losse evenementen plaats. Stelplaats wil met haar ruwe ruimte jongeren de kans geven hun projecten op poten te zetten en hun dromen te realiseren. Want met voldoende ruimte kunnen kleine rimpels op het wateroppervlak uitgroeien tot grote golven. Stelplaats maakt golven.¹

¹ Missie statement Stelplaats

Nachtplan

*All the great cities in the world, whether Tokyo or Berlin, New York or London are considered great because of the culture that has come out of them and is still facilitated within them. If you then start looking at the impact that nightclubs have on that culture it's clearly not just functional, it's thriving."*²

Al dan niet verrassend, maar deze quote is afkomstig uit Leuven. Ze werd uitgesproken op de eerste editie van and& festival in 2018 door Gabriel Szatan, in zijn toenmalige functie als senior curator bij het Londense muziekplatform Boiler Room. Leuven is natuurlijk niet Berlijn of New York, maar de boodschap in de woorden van Szatan gaat op voor elke zichzelf respecterende, creatieve en inclusieve stad. Leuven kroonde zich in 2020 tot de meest innovatieve stad van Europa, maar op vlak van nachtcultuur is er nog werk aan de winkel.

Nachtplan, een initiatief van MIJNLEUVEN (het jongerenlabel van de stad Leuven) en Grondplan vzw, werkt sinds 2020 aan de verdere uitbouw van de Leuvense nachtsce ne. Dit project richt zich op de realisatie van een nieuwe nachtclub binnen Stelplaats, een ruimte "gerealiseerd voor en door Leuvense jongeren. Want, what's a club but its people?"³

Met de geplande renovaties van het gebouw van Stelplaats die in het voorjaar van 2025 van start gaan, zal deze nieuwe club een cruciale rol spelen in het versterken van de nachtcultuur en het verder verbinden van de jongerengemeenschap in Leuven.

Nachtplan deed dit aan de hand van onder andere een clubzoektocht, clubexperimenten en verschillende labs (in samenwerking met Horst Arts and Music festival & Mini Labs). Aan een van deze clubexperimenten deed ik eind 2023 mee: 'Building the Club, Together'.

Figuur 6: Building the club together - Hadrien

² Quote van Gabriel Szatan

³ Statement Nachtplan

Figuur 7: Building the club together - Lupe Arens

‘Building the Club, Together’.

In het kader van het Nachtplan-project nam ik dus deel aan de workshop ‘Building the Club, Together’. Samen met twintig andere jongeren en onder begeleiding van twee ervaren mentoren ontwierpen en bouwden we een compleet nieuw concept voor een nachtclub. Deze ‘self-built club’ werd volledig vormgegeven en opgebouwd door de deelnemers zelf, waarna de ruimte voor één nacht opengesteld werd en getest werd door een publiek.

De workshop startte met twee intensieve dagen waarin we het ontwerp en de functionele invulling van onze club uitwerkten. Dit proces werd begeleid door onze mentoren: Karel Burssens (architect voor studio Burssens Dossche Vanderlinden) en Stan Vrebos (lichtontwerper & docent architectuur voor KUL). Tijdens deze dagen kregen we ook diverse voordrachten, demonstraties en groepsactiviteiten aangeboden, die ons creatieve proces versterkten.

De presentatie die mij het meeste is bijgebleven was die van Carolin Gieszner. Graag licht ik haar uiteenzetting nader toe.

Figuur 8: Building the club together - Antoine Grenez

Carolyn Gieszner

Figuur 9: Touche-Touche -
Antoine Grenez

Carolyn Gieszner is een multidisciplinaire Duitse artieste die vaak samenwerkt met Théo Demans (touche-touche). Hun werk werd reeds gepresenteerd op vooraanstaande tentoonstellingen en festivals zoals de 59ste Venice Art Biennale, Haus der Kunst in München, de 7de Athens Biennale, Nationaltheater Mannheim, WIELS, Salone del Mobile, Design Museum Gent en Everyday Gallery in Antwerpen. Deze laatste vertegenwoordigt hen momenteel en omschrijft hun werk als volgt:

*"Their work is based on creating dream-like, scenographic experiences as a free fall of tangible reality. With a focus on a liberated form of craftsmanship, creating sculptures and immersive installations, their work evokes new fictions for daily scenarios that deepen the sensual relationship we have with our surroundings."*⁴

Deze omschrijving reflecteert ook de voordracht die Carolyn gaf tijdens de workshop 'Building the Club, Together', waarbij ze dieper inging op haar bijdrage aan het ontwerp van de Horst Club in het Asiat park in Vilvoorde. Samen met scenograaf Karel Burssens en zijn decoratier werkte ze aan het ontwerp van een clubruimte die de bezoeker volledig onderdompelt in een droomachtige maar doordacht gestructureerde omgeving.

Het project werd opgevat als een totaalscène waarin licht, beweging, ruimte en publiek versmolten tot één ervaring. De ruimte was opgevat als een spiraalvormige tribune rond een middelpunt – een ontwerpkeuze die zowel een functionele logica volgde als een scenografische verbeelding uitdroeg.

De spiraalstructuur liet het publiek op een natuurlijke manier bewegen door de ruimte, met in- en uitgangen die subtiel in het ontwerp waren geïntegreerd. Tegelijkertijd zorgde deze opstelling voor een zekere afscherming en zintuiglijke nieuwsgierigheid: van buitenaf was het centrale gebeuren slechts deels zichtbaar, waardoor je als bezoeker als het ware naar binnen werd gezogen. Binnen werd je ondergedompeld in een ritmisch spel van licht en geluid.

Centraal in de club hing een groot, halfdoorlatend doek, bevestigd aan een gemotoriseerd railsysteem dat het in beweging bracht. Een moving light, bevestigd in het midden van de ruimte, belichtte het doek in cirkelvormige bewegingen. Deze combinatie zorgde voor een voortdurende visuele dynamiek, waarbij licht, textiel en geluid met elkaar verweven werden tot een zintuiglijk landschap. Het ontwerp liet ruimte voor interpretatie, maar was tegelijk doordacht op vlak van doorstroom van bezoekers en gebruiksgemak.

⁴ Beschrijving Everyday Gallery in Antwerpen

Na de laatste clubavond/open-air editie van Horst Club eind augustus, zal dit ontwerp in het voorjaar van 2025 worden afgebroken. Naar aanleiding daarvan deelde Karel Burssens recent foto's van de ruimte in daglicht. De club, normaal enkel in nachtelijke atmosfeer zichtbaar, toonde nu haar gebruikssporen – slijtplekken, stoflagen, de materiële overblijfselen van avonden vol beweging. Zoals Burssens het zelf omschreef:

*"It's rare to see images of nightclubs in daylight, their wear fully exposed. They seem to capture something that the spectacular ones can't. I cherish the layers of dirt and the traces of intense use. They linger in the space as ghosts, specters, memories of hard fun."*⁵

Het is precies deze benadering die me zo aanspreekt in het werk van Gieszner en Burssens: het besef dat een ruimte pas tot leven komt door haar gebruikers. Hun ontwerp werd geen statisch decor voor talloze clubavonden, maar een levend organisme waarin fantasieën tot leven kwamen en dromen tijdelijk werkelijkheid mochten worden.

Deze visie sloot nauw aan bij mijn eigen fascinatie voor lichtontwerp en scenografie. De voordracht gaf mij niet alleen inhoudelijke inzichten, maar ook een diepe waardering voor de manier waarop scenografie het gedrag, de beleving en zelfs de herinnering van een ruimte mee vormgeeft.

Haar manier van denken over ruimte, beweging, licht en collectieve beleving toonde niet alleen hoe een club kan worden vormgegeven, maar vooral ook hoe ze kan worden ervaren. De spanning tussen functionaliteit en verbeelding, tussen controle en toeval, tussen structuur en improvisatie – het zijn precies deze elementen die wij zelf mochten verkennen en tot leven brengen in onze eigen clubruimte.

Figuur 10: 'The Swirl' - Horst club

⁵ Quote Karel Burssens

Figuur 11: Gebruikssporen 'The Swirl' - Karel Burssens

Figuur 12: Gebruikssporen 'The Swirl' - Karel Burssens

Figuur 13: Gebruikssporen 'The Swirl' - Karel Burssens

Figuur 14: Gebruikssporen 'The Swirl' - Karel Burssens

Handen uit de mouwen

Gewapend met deze nieuwe inzichten gingen we effectief aan de slag met onze groep jongeren. De wildste ideeën en utopieën die tijdens de brainstorms ontstonden, werden stap voor stap herwerkt tot een realistisch en uitvoerbaar plan. Dit gebeurde uiteraard met input van de mentors en met de inspiratie die we opdeden uit de verschillende voordrachten, zoals die van Carolin.

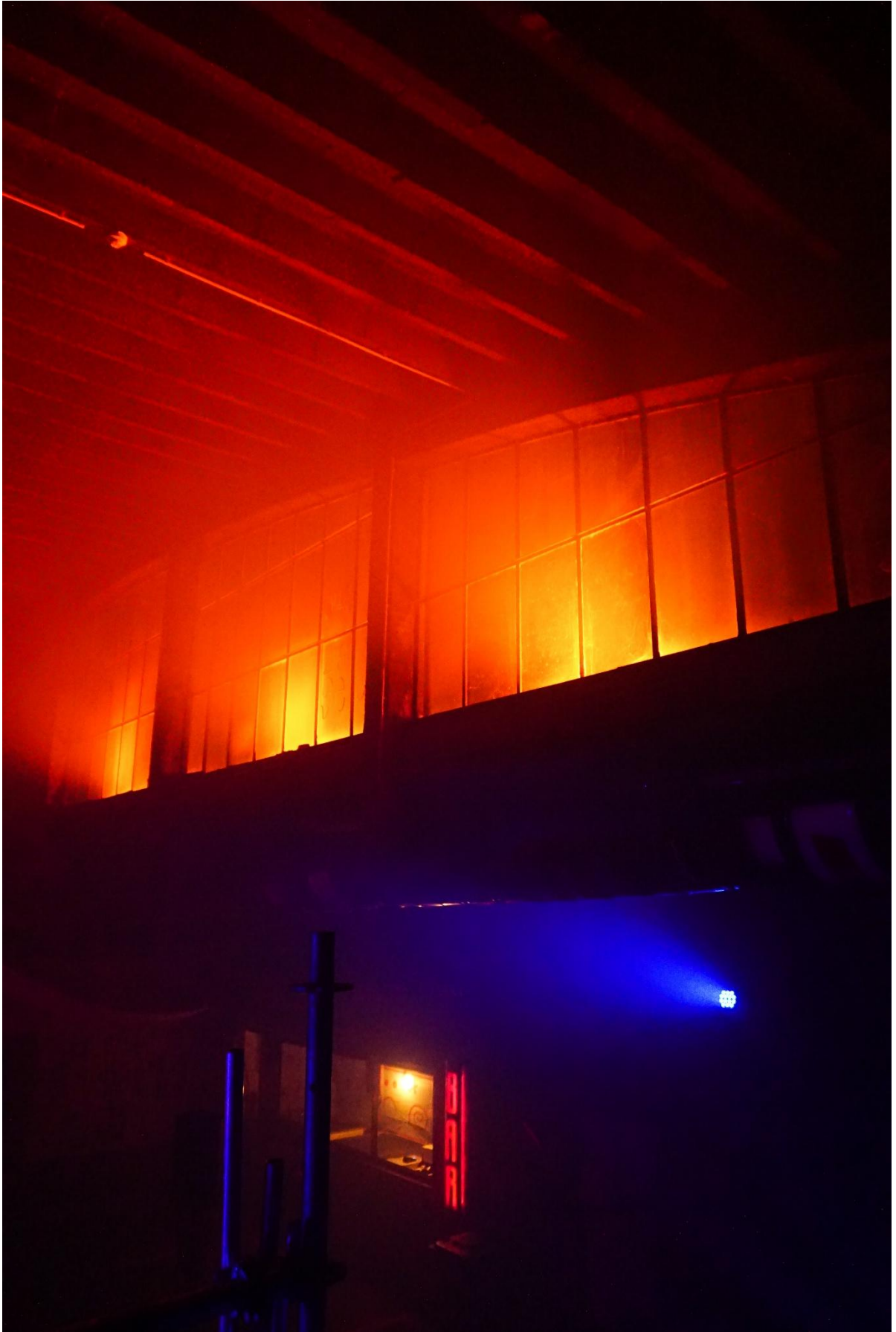
Toch bleek al snel dat geen enkel plan op papier de werkelijkheid volledig kon vatten. Veel beslissingen en toevoegingen ontstonden pas ter plaatse: wanneer je de ruimte écht begint te voelen, materialen vastneemt, hun gewicht en textuur ervaart, en merkt hoe ze zich gedragen in combinatie met andere elementen. Sommige ideeën kwamen zelfs pas na een nachtje slapen, wanneer iets was bezonken of je terug aan een eerder detail moest denken.

Wat deze workshop zo sterk en leerrijk maakte, was het continue overleg. Rondom je was altijd wel iemand aanwezig die meteen kon inpikken op jouw idee, het bijsturen, versterken of juist kritisch bevragen. Dat zorgde voor een dynamiek waarin de club daadwerkelijk een collectief project werd. Een ruimte die door ons allemaal werd bedacht én gebouwd – met gedeeld eigenaarschap, verantwoordelijkheid én trots.

Zelf richtte ik mij voornamelijk op het lichtontwerp van de club. Anderen kozen ervoor zich te verdiepen in bijvoorbeeld de opbouw van de grote stellingstructuur of de inrichting van een safer space. Elk aspect kreeg de aandacht die het verdiende, en samen vormden we een ruimte die niet alleen functioneerde, maar ook voelde als de onze.

Figuur 15: Building the club together - Antoine Grenez

Figuur 16: Building the club together - Paulina

Stalen poutrellen

Tijdens de eerste prospecties viel mij meteen het ruwe karakter van de ruimte op: afgebladderde metalen dwarsbalken, een golvend metalen dak, ruwe bakstenen muren en grote, enkelglas raampartijen. In plaats van deze elementen te verbergen, besloot ik ze als vertrekpunt te nemen voor het lichtontwerp. De sfeer en fysieke realiteit van de ruimte mochten zichtbaar blijven en zelfs versterkt worden.

Een voorbeeld hiervan was het bewust inzetten van lichtbronnen buiten het gebouw, waardoor het licht diffuus via de ramen naar binnen viel. Hoewel dit technisch gezien niet volledig volgens de klassieke voorschriften verliep, leverde het een bijzonder resultaat op: het zachte invallende licht zette de structuur van de ramen extra in de verf en zorgde tegelijk voor een subtiele uitlichting van het dak en de stalen poutrellen die het droegen.

We speelden bovendien met kleurcontrasten. Buitenverlichting kreeg vaak een complementaire kleur ten opzichte van de verlichting binnen. Dit zorgde voor een visueel spanningsveld tussen binnen en buiten, waardoor de architecturale elementen op een poëtische manier tot leven kwamen. De ruimte werd zo niet enkel verlicht, maar ook gelezen – als een verhaal van staal, steen en glas, met licht als taal.

Figuur 17: Building the club together - Lupe Arens

Figuur 18: Building the club together - Paulina

Figuur 19: Building the club together - Paulina

Figuur 22: Building the club together - Hadrien

Figuur 20: Building the club together - Hadrien

Figuur 21: Building the club together - Hadrien

Een baken voor de nacht.

In het hart van onze clubruimte wilden we een visueel opvallend element installeren. We zochten naar een baken – een centraal ijkpunt dat de ervaring zou sturen, een soort vuurtoren die uitsteekt boven de duinen van de zintuiglijke nacht. Iets dat je oriëntatie gaf zodra je binnenstapte, maar tegelijk uitnodigde tot verdwalen in licht en beweging.

Dat baken werd uiteindelijk een moderne lichter, opgebouwd rond een zeshoekige stalen buizenstructuur die we op locatie ontdekten. Deze vorm, robuust en industrieel, paste perfect bij het ruwe karakter van de ruimte – de onbewerkte muren, het kale staal, het zichtbare skelet van het gebouw. Samen met mentor Stan Vrebos bouwden we de lichter verder uit met hergebruikte buizen en klemmen, waaraan we twee krachtige stroboscopen bevestigden. Zij lieten de dansvloer pulseren in een ritmisch licht, alsof het hart van de nacht zelf daar klopte.

Om de sculptuur echt tot leven te brengen, besloten we grote lappen steigerstof in een cirkelvormige compositie aan de lichter te hangen. We testten verschillende stoffen, plooiën en lichtinvallen, en ontdekten dat gelaagdheid en asymmetrie het sterkste effect opleverden. De stof ving het licht op een zachte, bijna vloeibare manier en trok met haar vorm alle lijnen visueel naar het midden van de ruimte.

Zo werd de lichter geen louter functioneel object, maar een gids in de duisternis – een vuurtoren in een zee van lichamen, geluid en beweging. Iets dat je blik omhoog trok, maar je ook verbond met de vloer onder je voeten. Een middelpunt dat sprak, zonder woorden. Een baken voor de nacht.

Figuur 25: Building the club together - Hadrien

Figuur 24: Building the club together - Hadrien

Figuur 23: Building the club together - Hadrien

Figuur 26: Building the club together - Lupe Arens

Lichtstraaltjes

De ruimte werd ingericht met een reeks stellingconstructies die rond de dansvloer en zelfs boven de dj-opstelling liepen. Bezoekers konden hierop klimmen om een beter overzicht te krijgen van de zaal, of gewoon om van daaruit te dansen. Het gaf de hele club een soort speels, gelaagd karakter.

Om deze structuur tot leven te brengen, plaatsten we lampen onder de stellingen, omhoog gericht. Dit zorgde dan voor een verrassend spel van licht en schaduw. Door de kleine openingen in de vlinderplaten⁶ van de stellingen filterden de lichtbundels zich in fijne lijnen naar boven, alsof het licht zelf een weg zocht door het staal. Met de rook in de ruimte werden deze bundels tastbaar – kleine lichtstraaltjes die als levendige aders over de ruimte dansten, gevangen op de lichamen die zich tussen hen bewogen.

Deze bewegende lichtstraaltjes zorgden voor een bijna automatisch visueel effect: ze creëerden een soort live visuals die continu veranderden op het ritme van de mensen die zich verplaatsten. Het gaf een extra dimensie aan de ruimte en maakte van de stellingen niet alleen een praktisch deel van de scenografie, maar ook een actief onderdeel van de sfeer.

Figuur 27: Building the club together - Hadrien

⁶ Wandelementen van stellingen

Dead space

Een belangrijk aandachtspunt tijdens het ontwerpproces was het vermijden van zogenaamde *dead space* – zones binnen de ruimte die ongebruikt zijn of onaantrekkelijk aanvoelen en die je dus liever ‘verbergt’ of wegwerkt voor de bezoeker. Zulke plekken kunnen de immersieve ervaring van een ruimte verstoren en het gevoel van samenhang breken.

Tijdens de ‘Building the Club, Together’-week werden we geconfronteerd met zo’n zone: een grote mezzanine die deels zichtbaar was vanop de dansvloer en zeker vanop de stellingstructuren. Om deze visueel minder aanwezig te maken en ze in zekere zin ‘weg te werken’ zonder echt af te sluiten, besloten we lichten net vóór de balustrade te plaatsen. Door deze lichten als tegenlicht te gebruiken, werd het zicht op de mezzanine beperkt. Zo integreerden we deze ongebruikte ruimte subtiel in het lichtontwerp, waardoor ze niet langer als storend werd ervaren.

Deze keuze toont aan hoe scenografisch ontwerp ook functioneel kan werken om de ruimtelijke beleving van bezoekers te sturen. Het onderstreept het belang van nadenken over elke hoek van een clubruimte – niet enkel de zones waar actie plaatsvindt, maar ook de plekken die je liever aan het zicht onttrekt. De aanpak zorgde ervoor dat de aandacht van de bezoekers gericht bleef op de dansvloer en de actieve zones, en versterkte zo het gevoel van immersie en verbondenheid binnen de clubomgeving.

Deze week van opbouw tot afbraak voelde als een soort microkosmos waarin alles samenkwam: ideeën, materialen, mensen, ritme, licht, geluid. Het was een oefening in samenwerking, maar ook in loslaten en intuïtie volgen. Waar theorie de ruimte verliet, nam experiment het over. Het was een week vol jeugdige energie, nieuwe inzichten en gedeelde dromen. Tussen staal, stof en geluid groeiden vormen die we niet op papier hadden kunnen voorzien, maar die zich enkel lieten ontdekken door te doen.

Wat me blijft is niet alleen wat we bouwden, maar vooral hoe we het samen deden – met openheid, verbeelding en wederzijds respect. De club die we tot leven brachten was tijdelijk, maar de indruk die ze naliet zal blijven. Als een lichtstraal door rook, kort zichtbaar, maar met een nagloed die blijft hangen.

Figuur 29: Building the club together - Paulina

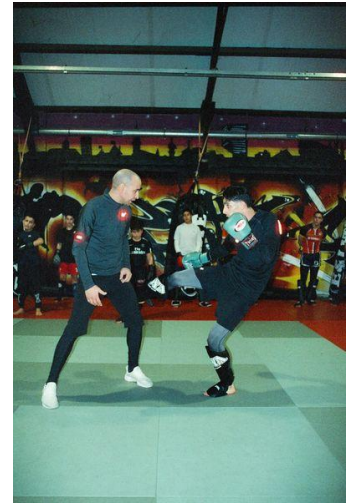
Figuur 28: Building the club together - Paulina

Scenolab: Kickbox

Arena

Een tweede workshop die ik volgde in Stelplaats was het Scenografielab: Kickbox. De *Scenolabs* was een vierdelige reeks workshops waarbij de grote hangar van Stelplaats telkens een totaal nieuwe invulling krijgt. Ik nam deel aan de eerste sessie, *Kickbox*, die werd opgezet in samenwerking met Fightclub Leuven.

Fightclub Leuven is al vijf jaar een vaste waarde in Stelplaats. In de voormalige carwash op het domein brengen zij jongeren van uiteenlopende achtergronden en leeftijden samen rond kick- en thaiboks. Met meer dan 150 leden, girls-only sessies en enkele indrukwekkende internationale prestaties, staat coach en oprichter Najja Hafid symbool voor een cruciale jongerenwerking binnen de ruimte van Stelplaats.

Figuur 30: Najja Hafid

Voor de workshop kregen we de opdracht, onder begeleiding van student architectuur (en goede vriend) Imthyas Van Langendonck, om in de hangar een tijdelijke kickboksarena te ontwerpen en bouwen. Het ontwerp werd afgestemd op een galawedstrijd die de afsluiter vormde van de vierdaagse workshop en waarin vijf rondes gepland stonden.

We werkten met een kleine groep van zes studenten, afkomstig uit diverse opleidingen, van Podium- en Eventtechnieken tot Architectuur. Ondanks onze uiteenlopende achtergronden was er een sterke gedeelde interesse in scenografie en een uitgesproken zin voor resultaatgericht werken. Wat me vooral opviel was de grote betrokkenheid van iedereen: er werd geëxperimenteerd, overlegd en hard gewerkt. Binnen de korte tijdspanne die we hadden, denk ik dat we als groep tot een eindresultaat zijn gekomen waar we collectief erg trots op mogen zijn.

Figuur 31: Fightclub Leuven

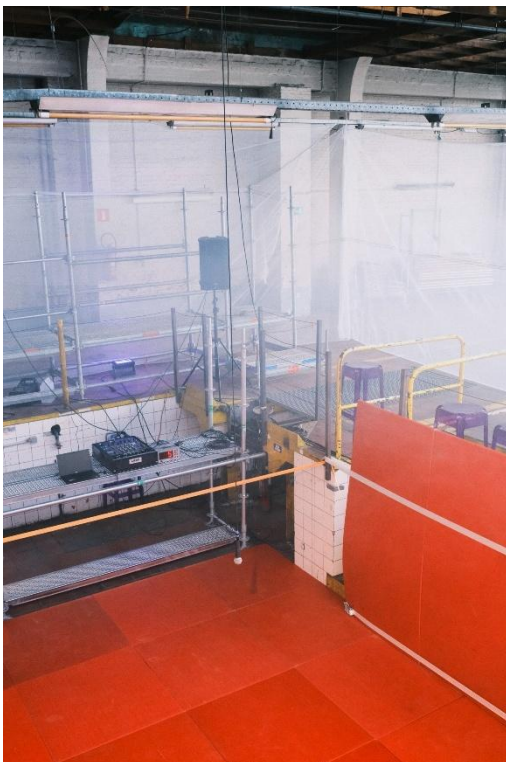
Figuur 32: Scenolab Kickbox - Jente Vanbrabant

Het begon, net zoals bij de vorige workshop, met een eerste dag die volledig in het teken stond van design. We kregen een presentatie voorgeschoteld met tal van voorbeelden van scenografische en architecturale invullingen van ruimtes. Veel van deze voorbeelden konden we linken aan de arena die wij moesten bouwen, al stonden we daarin gelukkig vrij om te experimenteren en onze eigen weg te vinden.

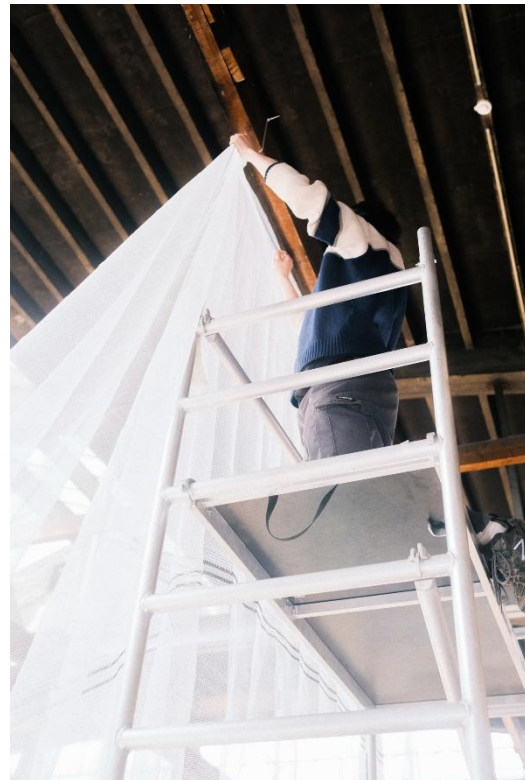
Daarna gingen we zelf aan de slag en tekende iedereen zijn wildste en meest gedurfde ideeën voor deze machtige arena uit. In onze kleine groep wisselden we deze concepten vervolgens uit en bespraken we ze uitvoerig. Dit deden we in de grote hal zelf, om zo een betere voeling te krijgen met de ruimte waarin ons ontwerp uiteindelijk werkelijkheid zou worden.

Daarnaast hadden we een gesprek met Najja Hafid, de coach van Fightclub Leuven, die ons de veiligheidsvereisten voor zijn sporters uitlegde. Gelukkig waren deze niet al te beperkend: de sporters moesten vooral voldoende bewegingsruimte hebben en er moest een zachte vloer aanwezig zijn.

We wilden het klassieke beeld van een boxring, dat iedereen waarschijnlijk wel kent, vermijden. Onze ambitie was om iets te maken dat vernieuwend, uitdagend en gedurfd was – iets wat nog nooit eerder gedaan was.

Figuur 33: Scenolab Kickbox - Jente Vanbrabant

Figuur 34: Scenolab Kickbox - Jente Vanbrabant

Amfitheater

Zo kwamen we op het idee om de arena in de 'put' van Stelplaats te plaatsen. De put is een lager gelegen gedeelte in de grote hangar, waar vroeger onder de bussen door gelopen kon worden. Deze uitsparing in de vloer had precies de juiste omvang voor de zachte ondergrond waarop de wedstrijden zouden plaatsvinden.

Daarnaast vonden we dit ook de ideale plek omdat het als toeschouwer een natuurlijk neerkijkend perspectief biedt, zonder dat we meteen hoge constructies moesten bouwen. Voor het ontwerp van deze neerkijkende arena lieten we ons inspireren door de klassieke amfitheaters uit de Oudheid. In zo'n theater zitten de toeschouwers steeds hoger naarmate ze verder verwijderd zijn van het middelpunt. Dit creëert een gelaagdheid in het publiek, waarbij toch iedereen goed zicht heeft op de wedstrijden – of in ons geval, de kickboxwedstrijden.

Figuur 35; 'The Playing Field' - Assemble Studios

Een belangrijke inspiratiebron voor onze aanpak rondom de toeschouwers was 'The Playing Field', gemaakt door Assemble Studios. Dit openluchttheater biedt plaats aan 450 toeschouwers en ligt in het centrum van Southampton.

The project was commissioned to attract new audience to the theatre, using a new type of theatre space, inspired by the most successful of contemporary spectacles, the football match.

Deze combinatie van theater- en stadionconcepten gaf ons nieuwe ideeën om een ruimte te ontwerpen die enerzijds intiem en overzichtelijk is, maar anderzijds ook het gemeenschapsgevoel versterkt, wat perfect aansloot bij de sfeer die we voor onze kickboxarena wilden creëren.

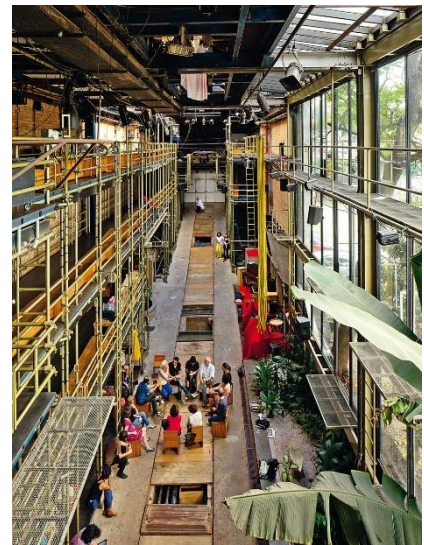

Figuur 36:: Scenolab Kickbox - Jente Vanbrabant

Teatro Oficina

Bij het ontwerp van onze stellingenconstructie kozen we ervoor om in de hoogte te werken. Zo kreeg de arena een indrukwekkende, bijna monumentale uitstraling, passend bij de intensiteit van de sporters die er zouden staan. Onze inspiratie haalden we uit het werk van Lina Bo Bardi, de gerenommeerde Italiaans-Braziliaanse modernistische architecte, en dan vooral haar meesterwerk Teatro Oficina, dat ze samen met Edson Elito realiseerde.

Dit theater, gelegen in de Bela Vista wijk van São Paulo, is een plek waar theatraliteit, muziek, dans en performance samenvloeien in grote, meeslepende spektakels. De tribunes en stellingen benutten de smalle, langwerpige ruimte volledig door te spelen met hoge plafonds en meerdere verdiepingen, opgebouwd uit verticale stellingen. Het is een krachtige en efficiënte manier om ruimte te transformeren.

Figuur 37: Teatro Oficina - Lina Bo Bardi

Lina Bo Bardi zegt het treffend:

"Ik ben een architect. Ik kan niet doorheen muren gaan. Ik ben geen heks. Het enige wat ik met muren kan doen is ze afbreken."

Met deze gedachte in ons achterhoofd ontwierpen wij een ruwe constructie met meerdere lagen zit- en staanplaatsen. Op het -1 niveau, vlakbij de arena, creëerden we een staanplaats waar je de actie van dichtbij meemaakt. Het 0 niveau bood plek om te zitten op krukjes, maar ook om te staan, terwijl de brug op +1 niveau toeschouwers de kans gaf om vanaf een hoger punt te kijken, zowel zittend in de eerste rij als staand daarachter. Zo ontstond een vierlaagse tribune waarop iedereen goed zicht had op de sporters.

Figuur 38:: Scenolab Kickbox - Jente Vanbrabant

Figuur 39:: Scenolab Kickbox - Jente Vanbrabant

Mysterieus

Bij Stelplaats wordt al enkele jaren gewerkt aan een scenografisch alfabet: een zorgvuldige verzameling van materiaal dat beschikbaar wordt gesteld aan workshops en collectieven om de ruimte van Stelplaats te transformeren. Dit arsenaal omvat bijvoorbeeld lampen, tafels, filters, ledstrips, opblaasbare yoga-ballen, grote theaterdoeken, stellingen, metalen buizen, klemmen, werkmateriaal en lappen steigerstof. Het slimme systeem zorgt ervoor dat spullen niet telkens weggegooid en opnieuw aangeschaft moeten worden, maar dat ze telkens weer een nieuw leven krijgen. Zaken worden dan ook specifiek aangekocht met de gedachte op hergebruik of herwaardering. Zo proberen ze enkel materialen aan te kopen die op veel verschillende manieren kunnen worden ingezet.

Tijdens het ontwerpen van onze arena kwam het verlangen naar een mysterieuze sfeer ter sprake. Hiervoor liet ik me inspireren door het ontwerp van Carolin Gieszner voor de Horst Club. Onze arena omringden we met halfdoorlatende lappen steigerstof. Vanaf de buitenkant wekte dit stof de nieuwsgierigheid op en lokte bezoekers uit om naar binnen te stappen. Door het spel van schaduwen, kleuren en vaag zichtbare vormen ontstond een prikkelend en intrigerend effect dat uitnodigde om de ruimte te betreden.

Een prachtig voorbeeld van dit mysterieuze effect is de stage 'The Newcastle', ontworpen door Assemble Studios voor het Horst Arts and Music Festival van 2017. Hier werd de stellingconstructie volledig ingepakt met blauwe steigerdoeken, waardoor de vormen vervaagden en bijna samensmolten met hun eigen schaduwen. Vooral 's avonds ontstond er zo een magische sfeer, wanneer lichten en dansers samen hun silhouetten op de doeken projecteerden.

Figuur 40: Newcastle - Assemble Studios

"Continuous balconies on two levels and a central pit dance floor set the stage like a Shakespearian drama, where both actors and audience are part of the performance. Like the English Elizabethan Theatre, the Newcastle transforms the stage from something to look at, into something to be part of, creating a more pronounced interaction between artist and performer."

Door met steigerdoeken onderverdelingen te maken in de grote hal zorgden we ervoor dat de arena duidelijk werd afgebakend en gescheiden van het zit- en chillgedeelte met de bar. Zo bleef de energie van het levendige strijdtoneel binnen de arena, zonder dat bezoekers die iets rustiger wilden drinken gestoord werden. Bovendien zorgde het ervoor dat de vaak grote hangar niet leeg of kil aanvoelde; de ruimte werd slimmer benut en de toeschouwers zaten dichterbij de actie, waardoor de ervaring intenser en meer verbonden werd. We hielden hier dan ook de manier van bewegen door de ruimte in de gaten en in onze controle door muren op te maken in deze stof.

Figuur 41: Scenolab Kickbox - Jente Vanbrabant

Figuur 42: Scenolab Kickbox - Jente Vanbrabant

Steigerstof

Ik heb steigerstof nu al enkele malen aangehaald in deze paper; een materiaal dat zoveel meer is dan alleen een bouwstof. De kracht van deze stof schuilt in haar halfdoorlatendheid, waardoor ze het licht niet volledig tegenhoudt, maar juist laat dansen. Wanneer meerdere lagen stof over elkaar vallen, ontstaat er een spel van schaduwen, vervormingen en bewegingen die de ruimte een levende, ademende kwaliteit geven. Het licht speelt ermee, verandert voortdurend en geeft zo een dynamiek die zowel mysterieus als uitnodigend is.

Wat deze stof extra bijzonder maakt, is haar rauwe, industriële karakter – perfect passend bij de sfeer die we wilden creëren. Bovendien is het een relatief betaalbaar materiaal dat enorm veel invullingen heeft en steeds opnieuw gebruikt kan worden, een praktisch voordeel dat naadloos aansluit bij de filosofie van hergebruik en duurzaamheid die hier centraal staat.

We besloten dus de steigerstof niet alleen te gebruiken voor de afbakening van de arena, maar ook als verbindend element in de grote hangar. Grote, losse lappen hingen we op, strategisch geplaatst om de beweging van bezoekers te begeleiden en een natuurlijke flow te creëren tussen ingang, zitplekken, toiletten, bar en de arena zelf. De stof markeerde paden zonder muren op te trekken, fluisterde subtiel waar je heen kon gaan en gaf tegelijkertijd een gevoel van geborgenheid.

Deze doeken brachten eenheid in de ruimte, die anders nogal open en leeg aanvoelde. Waar voorheen koude, kale muren domineerden, weefde de steigerstof een zacht, tactiel web dat de verschillende delen van de hangar met elkaar verbond. Zelfs de tafels kregen een extra dimensie toen we de stof als tafelkleed integreerden, waardoor het industriële en theatrale thema door de hele ruimte heen voelbaar bleef.

Figuur 43: Scenolab Kickbox - Jente Vanbrabant

Figuur 44: Scenolab Kickbox - Jona Schepens

Figuur 45: Scenolab Kickbox - Jona Schepens

Figuur 46: Scenolab Kickbox - Jona Schepens

Figuur 47: Scenolab Kickbox - Jente Vanbrabant

Theaterspots

Een microfoon die traag wiegend van het plafond hangt, strak gespannen touwen die een vierkant vormen, het doffe geluid van een bokser die op de mat valt, een vermoeid en bebloed gezicht waar het zweet van af druipt, het schelle belletje dat het einde van de ronde aankondigt, en het aanhoudende gejoel van de toeschouwers...

Deze beelden roepen voor mij de sfeer op van een klassieke bokswedstrijd, waar het licht het gevecht letterlijk en figuurlijk in de spotlight zet. Grote theaterspots geven een krachtig, warm licht dat gericht is op de bokkers, waardoor elk detail van hun gezichten en bewegingen zichtbaar wordt – de intensiteit, de angst, de agressie.

Ik gebruik theaterlampen graag omdat ze, technisch gezien, heel precies en flexibel zijn. Hun sterke, gefocuste lichtbundels creëren scherpe “beams” die perfect zichtbaar worden wanneer er rook of haze in de ruimte hangt. Door die combinatie ontstaat er een driedimensionaal effect: het licht snijdt als het ware door de ruimte en omlijnt de vormen van de bewegende lichamen. Dit maakt de bewegingen van de bokkers niet alleen zichtbaar, maar ook voelbaar.

De spots bieden bovendien veel controle: je kan ze nauwkeurig richten, de scherpste en de intensiteit aanpassen, en zo een perfecte balans vinden tussen sfeer en zichtbaarheid. Dit geeft mij als ontwerper de mogelijkheid om de aandacht van het publiek te sturen en het verhaal van de wedstrijd te versterken zonder het licht te overheersen.

Voor deze workshop haalde ik de theaterspots onder het stof vandaan, recht uit het scenografisch alfabet van Stelplaats. Samen met rook zorgden ze voor een dramatische entree van de bokkers, alsof ze een epische strijd tegemoet gingen. Er ontbrak enkel nog ‘The eye of the tiger’ van Survivor, en we hadden een scène uit *Rocky*.

Figuur 48: Scenolab Kickbox - Jente Vanbrabant

Figuur 49: Scenolab Kickbox - Jente Vanbrabant

Figuur 50: Scenolab Kickbox - Jente Vanbrabant

Zomerbar – Stel'été (zomer 2024)

In de aanloop naar de zomer van 2024 bouwden we met een groep vrijwilligers onder leiding van ontwerper Imthyas aan een tijdelijke zomerbar die elk jaar plaatsvindt op de koer van Stelplaats. Hier zijn mensen elke woensdag en donderdag welkom voor te genieten van de zon, petanque te spelen, een verse pizza te eten of een drankje te doen. Stelplaats nodigt hier dan elke dag een collectief uit die de muziek mag cureren. Het ontwerp werd geïnspireerd door de ontspannen sfeer van een Franse zomer.

Een opvallend visueel element doorheen het hele ontwerp waren de felgele tafels. Deze werden hergebruikt in verschillende onderdelen van de constructie en vormden zo een herkenbare rode draad. Enerzijds als speelse accentkleur, anderzijds als manier om bestaand materiaal een nieuwe functie te geven.

Figuur 51: Stel'été - Febe Vanneste

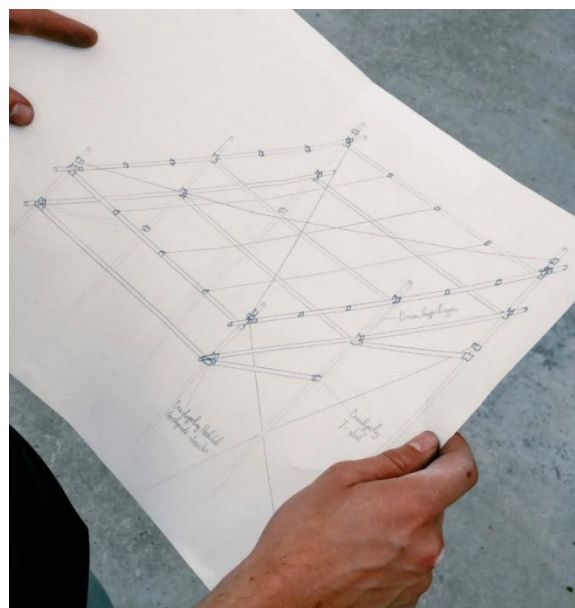
De zomerbar werd opgebouwd uit vijf hoofdonderdelen:

Grote overdekking

De overdekking vormde het centrale punt van de zomerbar. Het frame werd opgebouwd uit steigerbuizen en buisklemmen. Helemaal vanboven op de verticale steigerbuizen bevestigden we beugels waardoor we een stevige staaldraad in een zigzag patroon spanden. Dit kruisverband zorgde ervoor dat het frame stijf bleef staan zonder te bewegen. De kolumnen werden dan verankerd in de betonnen vloer met chemische verankering. Twee op maat gemaakte doeken vormde het dak, dat dankzij een systeem van staalkabels en spanners tussen de horizontale steigerbuizen een golvend patroon kreeg.

Figuur 53: Stel'été

Figuur 52: Stel'été - Jente Vanbrabant

Figuur 54: Stel'été - Jona Schepens:

Figuur 55: Stel'été - Jona Schepens

Figuur 56: Stel'été - Jona Schepens

Figuur 57: Stel'été - Jona Schepens

Kleinere zitelementen

De zitconstructies werden ontworpen in lijn met de grote overdekking, maar opgebouwd met stellingelementen in plaats van steigerbuizen. Het frame werd opgebouwd uit standaard stellingframes waarop dan vlonderplaten op een comfortabele “tafelhoogte” werden gemonteerd. De felgele tafelbladen werden verzaagd en op de vlonderplaten als tafelloppervlakken bevestigd. Deze herhaling van vorm en kleur zorgde voor een visuele samenhang met de rest van de zomerbar en maakte van de zitconstructies herkenbare en functionele elementen binnen het geheel.

Figuur 59: Stel'été - Jona Schepens

Figuur 60: Stel'été

Figuur 58: Stel'été - Jente Vanbrabant

Klapbankjes

Voor de klapbankjes werden de felgele tafelbladen verzaagd tot latjes, die gebruikt werden in combinatie met scharnieren als zitvlak en rugleuning. De voeten die origineel voor de tafels waren, werden hergebruikt als steun voor de bank. Door er een kort stuk ketting aan te bevestigen, voorkwamen we dat de poten konden doorplooien, waardoor ze als stabiele schragen functioneerden. Een gelijkaardig kettingsysteem werd toegepast om de rugleuning in een vaste hoek van ongeveer 45 graden te houden.

Figuur 61: Stel'été - Jente Vanbrabant

Schommelstructuren

Om in te spelen op het speelse element ontwierp Imthyas een stellingstructuur als basis voor een dubbele schommel. Hier maakten we dan aan de hand van de latjes van de verzaagde tafels en spanriemen functionele schommels in.

Figuur 62: Stel'été - Jente Vanbrabant

Figuur 63: Stel'été - Imthyas (links), Jona (midden) en Neeka (rechts)

Geel

Of het nu een DeLijn bus is die langsrijdt, een schommel die voorbij vliegt of het bankje waarop je zit. Van de grote tribune die een nieuwe laag verf kreeg tot de pingpong paletten. Tijdens Stel'été zag je de kleur geel overal in terugkomen. Het werd echt gebruikt als accentkleur, overal in terug te vinden. Dit gaf de scenografie een hele speelse, zomerse en uitnodigende energie mee.

Figuur 64: Stel'été

Figuur 65: Stel'été - Jona Schepens

Figuur 66: Stel'été - Jente Vanbrabant

Figuur 67: Stel'été - Jona Schepens

Figuur 68: Stel'été - Jente Vanbrabant

Macadam

Voor de vierde editie van Macadam, het Brusselse collectief dat telkens opnieuw een zintuiglijke feestervaring weet te creëren, kregen Neeka Mees en ik de kans om de volledige scenografie te ontwerpen en op te bouwen. Die kans kwam via Stelplaats, de Leuvense plek die haar ruimtes openstelde voor het event, en die ook bewust op zoek ging naar een lokale scenografische inbreng. Zo kwamen ze bij ons terecht. Een uitnodiging die ik met veel enthousiasme aannam – het voelde als erkenning, als een moment waarop alles wat ik geleerd had, in de praktijk mocht worden gebracht in een groot totaal project.

Samen met Neeka – mijn vaste partner voor licht en scenografie, maar evengoed voor visie en kritische reflectie – doken we in dit avontuur. Onze samenwerking steunt op een mooie balans: waar ik soms de neiging heb om in abstracte ideeën te blijven hangen, houdt zij de plannen haalbaar zonder aan verbeelding onder te doen

Macadam zelf liet veel vrijheid. We werkten vooral samen met Seppe, die binnen het collectief verantwoordelijk was voor scenografie. Er waren enkele richtlijnen – ruimtes die moesten worden ingericht, wensen rond sfeer en functies – maar verder kregen we het vertrouwen om zelf vorm te geven. Vanaf de eerste ontmoeting voelde het wederzijds open en opbouwend. De mensen van Macadam gaven eerlijke feedback, dachten mee, en stonden open voor onze manier van werken om Stelplaats om te vormen naar een totaal beleving.

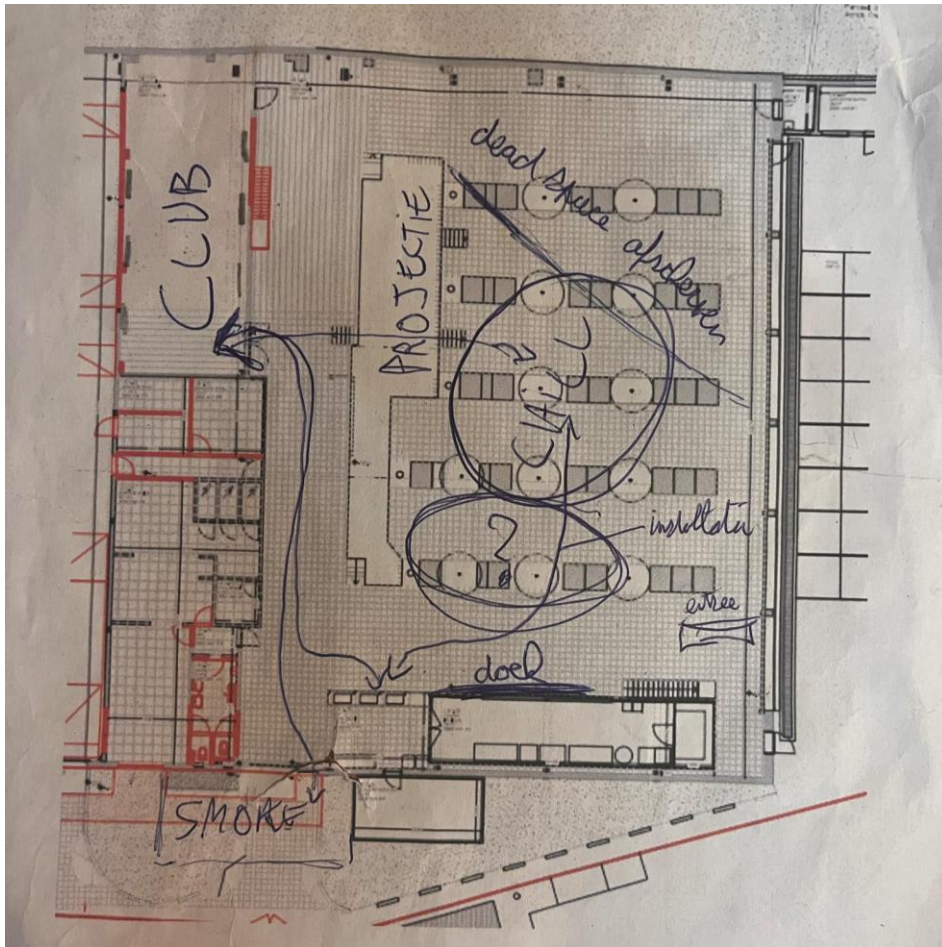

Figuur 69: Macadam 04 - Seppe Leonard

We wilden de kille, industriële sfeer van Stelplaats verzachten met iets warm, iets vloeiends, iets dat voelde als een andere wereld: zo ontstond het concept van een urban jungle. Een wereld die niet lineair is, maar organisch. Een ruimte waarin je kunt verdwalen, je kunt verschuilen of iemand onverwacht tegen het lijf loopt.

Figuur 70: Macadam 04 - Maya Callizaya

Figuur 71: Ruwe schets van ruimte indeling voor Macadam 04 - Jona Schepens

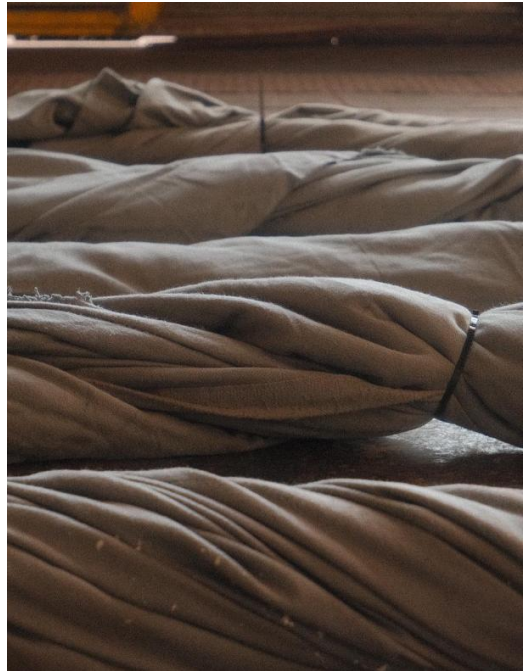

Figuur 72: Macadam 04 - Maya Callizaya

Spinnenweb van stalen kabels

Centraal in onze scenografie stond het spinnenweb van stalen kabels, die vanuit roosters in de grond naar een centraal punt bovenin de ruimte toegetrokken werden. Een netwerk van lijnen dat zowel geometrisch als grillig aanvoelde. Hierop bevestigden we zorgvuldig grote lappen steigerdoek die als een web tussen de kabels werden gespannen. Ze creëerden schaduw en beslotenheid, lieten licht gefilterd door en zorgden voor een mysterieuze gelaagdheid. Je kon er letterlijk onder verdwijnen. Tussen de stof lieten we subtiele openingen, doorgangen, doorkijken – als paden in een overwoekerde jungle, waar je net genoeg ziet om verder te willen gaan.

Op de grond trokken we het organische idee door. Vanuit de beeldtaal van wortels, stammen en takken ontwierpen we een vloeiende structuur van 'wortels', gemaakt door theaterdoeken tot lange bundels te rollen en die speels door de ruimte te laten kronkelen. Geen afgebakende zitplaatsen, geen duidelijk raster, maar een weefsel van zachte volumes waarin mensen zich konden nestelen, leunen, liggen of bijna verdwijnen. Iedereen kon zijn eigen plekje vinden – alleen, met vrienden, of tegen onbekenden aan. We zagen hoe tijdens de avond mensen op elkaar lagen, elkaars benen gebruikten als kussens, hoe groepen zich vormden en weer versmolten. Een fysiek landschap dat sociale interactie uitlokte. De inspiratie voor deze structuur kwam rechtstreeks uit natuurlijke groeivormen: kruipende wortels, liaanachtige netwerken, iets waarin je letterlijk kon verdwijnen én elkaar terugvinden.

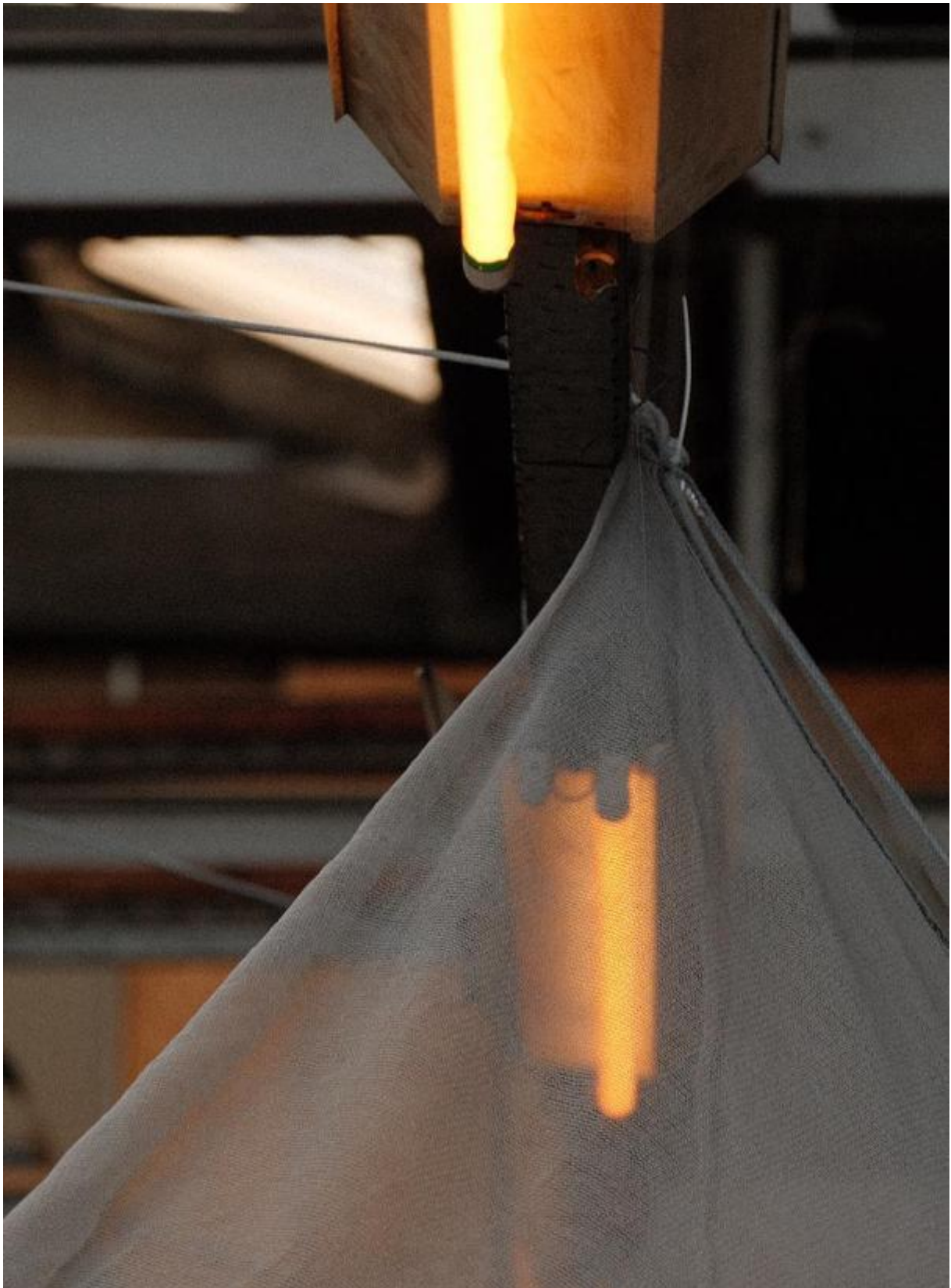
Figuur 73: Macadam 04 - Casimir Pas

Figuur 74: Schets spinnenweb structuur - Jona Schepens

Figuur 75: Macadam 04 - Maya Callizaya

Figuur 76: Macadam 04 - Casimir Pas

Figuur 79: Macadam 04 - Seppe Leonard

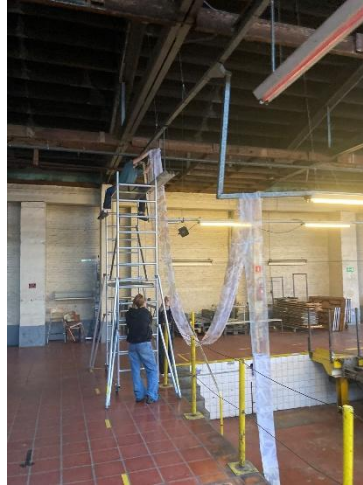
Figuur 78: Macadam 04 - Seppe Leonard

Figuur 77: Macadam 04 - Seppe Leonard

Figuur 80: Macadam 04 - Tony

Figuur 82: Macadam 04 - Seppe Leonard

Figuur 81: Macadam 04 - Seppe Leonard

Figuur 83: Macadam 04 - Maya Callizaya

Tastbaar

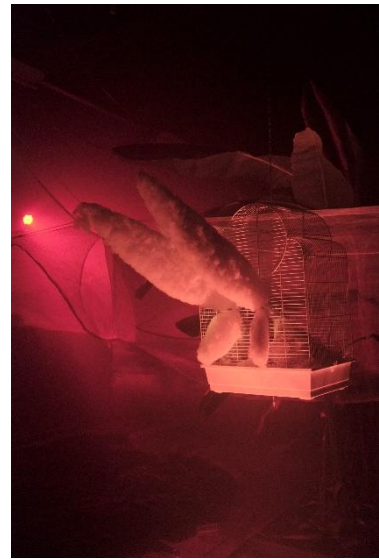
Om dit alles nog meer tot leven te brengen, vulden we de ruimte met rook – een subtiele mist die het licht tastbaar maakte. Hierdoor ontstond een zintuiglijke diepte, alsof de ruimte verder reikte dan ze in werkelijkheid deed. Tussen de wortelstructuren en onder de gespannen doeken goten we een extra gelaagdheid door licht te laten opstijgen vanuit de roosters in de vloer. De spots onder deze roosters tekenden vervreemde, geometrische vormen op de zachte stofstructuren bovenin de ruimte. Dat spel tussen hard en zacht, tussen licht en rook, gaf de illusie dat de jungle ademde.

Figuur 84: Macadam 04 - Maya Callizaya

Vogelkooi

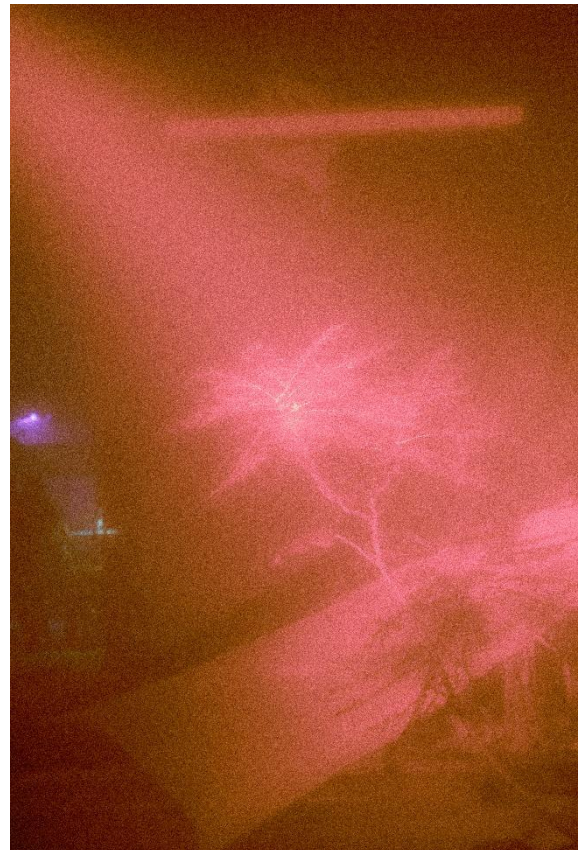
In de webstructuur integreerden we ook de installatie van artieste Lucia, die ons een vogelkooi vol miniaturen, objecten en textiel bracht. We bouwden rond haar werk een soort 'kamer' binnen het spinnenweb: een open plek waar haar installatie ruimte kreeg om te ademen. Met zorgvuldig geplaatste spots – een warme lichtbundel van onderuit, een gerichte spot van boven – zorgden we ervoor dat haar werk oplichtte tussen de donkere stof en de gelaagde omgeving. Ook de projectie die ze voorzag kreeg een plek in de put, mooi verticaal op de vloer gericht. Dat vereiste wat technisch zoekwerk, maar dankzij de aangepaste armatuur die Neeka bouwde konden we de beamer stabiel van het plafond laten hangen.

Figuur 85: Macadam 04 - Tony

Figuur 87: Macadam 04 - Maya Callizaya

Figuur 86: Macadam 04 - Maya Callizaya

Gewichtloos zweven

Ook buiten zetten we de lijn van het ontwerp door. Daar bouwden we een overgroeid buskotje, een subtiële knipoog naar het verleden van Stelplaats als busdepot. We voorzagen een klein beschut zitplekje, deels afgeschermd met dikke, gele plastic en beplanting als details. Hier ontwierpen we ook een 'vliegende lamp', een experimentele lichtinstallatie gemaakt van stellingbuizen, spanriemen en kabels die de lampen bijna gewichtloos liet zweven. Hoewel het effect door de nabijheid van het gebouw minder sterk uitpakte dan gedacht, leerde dit project me de onvoorspelbaarheid van scenografie: hoe plannen op papier soms moeten wijken voor de praktijk, en hoe het juist die flexibiliteit is die het vak boeiend maakt.

Figuur 88: Macadam 04 - Maya Callizaya

Levend organisme

De opbouw vroeg veel tijd en toewijding. Vooral het bevestigen van de stalen kabels en het zorgvuldig ophangen van de steigerstof vergde geduld. We moesten het hele ontwerp kunnen visualiseren vóór het er was: de stroom van bezoekers, de plekken waar stof zou hangen, waar licht zou vallen, in en uitgangen voor de bezoekers, waar mensen zouden gaan liggen of wandelen. De stof zakte vaak door onder spanning. Na verschillende pogingen vonden we een oplossing: door metaaltape onder de zip-ties op de staalkabels te plaatsen, konden we voorkomen dat de stof naar beneden gleed. Het resultaat oogde strak en onzichtbaar – een technisch detail dat het geheel visueel zuiver hield.

De nacht zelf was magisch. Rondlopen door de jungle van stof en licht, mensen zien verdwijnen in de zachte wortelstructuren, gesprekken horen tussen vreemden, een wow-kreet van iemand die net binnenkomt...Het was een levend organisme geworden. Alles wat we bedacht, getekend en gebouwd hadden, werd deel van de nacht en deel van de mensen die erdoorheen bewogen. En dat, meer dan wat dan ook, is waar scenografie voor mij over gaat: ruimte maken voor ontmoeting, voor spel, voor verwondering.

We leerden veel: over materialen, over beperkingen, over wat werkt en wat niet. Over hoe je met een goed idee begint, maar pas tijdens het bouwen begrijpt wat het werkelijk betekent. Over samenwerken, vertrouwen, loslaten. Macadam was geen opdracht, het was een proces waarin we mochten groeien, verdwalen en elkaar weer terugvinden. Net als de mensen die door onze jungle dwaalden.

Figuur 89: Schets 'overgroeid buskotje' - Jona Schepens

Figuur 91: Macadam 04 - Maya Callizaya

Figuur 90: Macadam 04 - Maya Callizaya

Figuur 92: Macadam 04 - Maya Callizaya

Artikel

Kort na het evenement verscheen er op de blog van Stelplaats een artikel over onze scenografie voor Macadam, waarin de samenwerking tussen Neeka en mij centraal stond. Het voelde bijzonder om onze werkwijze, keuzes en ontwerpfilosofie zo helder weerspiegeld te zien in woorden en beelden van buitenaf. Zonder in herhaling te vallen werd de nadruk gelegd op hoe we, vertrekkend vanuit beperkte middelen, via intuïtief en tactiel onderzoek tot een coherent geheel kwamen. Het artikel vatte mooi samen hoe de scenografische bibliotheek van Stelplaats ons zowel kaderde als uitdaagde, en hoe net die begrenzingen leidden tot een gelaagde, zintuiglijke ervaring die die avond de ruimte mee tot leven bracht. Een waardevolle reflectie die het project een extra laag gaf.

Figuur 93: Macadam 04 - Maya Callizaya

Horst

Mijn stage bij Horst Arts & Music Festival bracht me midden in het hart van een goed geoliede productieomgeving. Als stagiair binnen het productieteam bevond ik me aan de ruggengraat van het festival: schema's, terreinplannen, leveringen, badge-systemen en backstages. Het was een wereld van spreadsheets en vergaderingen, van vergunningsschema's en leveranciersmails. Maar terwijl ik meewerkte aan die onderliggende structuur, zag ik rondom mij iets anders groeien – iets wat me even sterk raakte, al maakte ik er geen deel van uit: de scenografie.

Hoewel ik net buiten dat creatieve team viel, werd ik dagelijks omringd door hun werk. Ik zag hoe zij, parallel aan onze planningstabellen, hun eigen taal schreven – in hout, stof, licht en stellingen. Tussen onze hectische briefings door merkte ik hoe zorgvuldig elke scenografische ingreep werd opgebouwd: van het verbergen van containers tot het openleggen van zichtlijnen, van het creëren van rustplekken tot het inbedden van functionele infrastructuur in esthetiek. Scenografie werd hier niet als bijzaak benaderd, maar als een integraal deel van de festivalervaring, verweven met elk aspect van het terrein.

Magie

Een concreet voorbeeld dat indruk op me maakte, was de manier waarop het lichtteam rook of haze verspreidde doorheen het hele Asiat park. Ze plaatsten lange transparante plastieken slangen, geperforeerd met kleine openingen, die met behulp van een krachtige ventilator en rookmachines het terrein vulden met een fijne nevel. Die haze was overdag al sterk aanwezig en zorgde ervoor dat het zonlicht bijna tastbaar werd: elke straal werd zichtbaar tussen struiken en doorheen openingen in het bladerdek. Het gaf de site een extra diepte en sfeer. 's Avonds namen de zorgvuldig geplaatste lichtinstallaties het over, waardoor de paden en zones een totaal andere maar even sterke beleving kregen.

Hoewel mijn eigen taken meer gericht waren op de planning, logistiek en communicatie, leerde ik hier indirect veel over hoe scenografie, licht en sfeer doelgericht kunnen worden ingezet op grote schaal. Het was boeiend om te zien hoe artistieke visie en technische precisie elkaar versterken – en hoe zelfs een eenvoudige buis met rook kan bijdragen aan een magisch gevoel, zolang het juist wordt toegepast.

Figuur 94: Horst '25 - Kristina Krailate

Figuur 95: Horst '25 - Kristina Krailate

Afsluitend

Het onderzoek voor deze bachelorproef kreeg voornamelijk vorm via een praktijkgerichte, hands-on benadering. Niet via uitgebreide theoretische analyses, maar door met materialen te werken, opstellingen te bouwen, observaties te doen en voortdurend te herhalen. Deze werkwijze bood me de ruimte om scenografische principes niet alleen te begrijpen, maar ook fysiek te ervaren.

Door letterlijk in de ruimte te staan, te voelen hoe licht breekt op textiel, hoe rook zich verspreidt of hoe spanning op een kabelstructuur werkt, kon ik mijn intuïtie scherpstellen en mijn ideeën toetsen aan de realiteit. Deze fysieke manier van onderzoeken – met mijn handen in het materiaal – liet toe om stap voor stap te werk te gaan, voortdurend bij te sturen, en te leren door te doen.

Het is in die directe confrontatie met schaal, materie en werking dat dit onderzoek zijn richting vond. Niet vanuit abstractie, maar vanuit het tastbare. Deze manier van werken ligt dicht bij mijn persoonlijke benadering als maker, en vormde een essentiële rode draad doorheen het hele proces van dit afstudeertraject.

Figuur 96: Horst '25 - Kristina Krailate

Uitwerking Bachelorproef

Van open-air tot armatuur

Het oorspronkelijke plan voor deze bachelorproef vertrok vanuit een ambitieus idee: de volledige scenografie uitwerken voor *Terras*, het open-air event dat normaal begin april zou doorgaan. In dit ontwerp wilde ik inzetten op structuren en elementen zoals tafels of plaatsen om te chillen die overdag gebruikt konden worden voor het 'Terras' concept van ons, scenografisch transformeren tot een dynamische dansplek voor de nacht, eventueel met tribunes en een gelaagd lichtontwerp. Helaas moesten we het evenement annuleren door een samenloop van budgettaire problemen en vergunningstechnische beperkingen. Deze aflasting, midden in mijn stageperiode, dwong me om mijn plannen tijdelijk opzij te schuiven.

Toch bleef het idee van licht en scenografie voor het eindwerk van mijn bachelorproef door mijn hoofd spoken. Tijdens mijn stage bij Horst raakte ik in de informele avonduren geïnspireerd door het lichtteam. Hun DIY-benadering – van het herdenken van bestaande armaturen tot het gebruik van onverwachte materialen zoals autolampen in zelfgebouwde metalen frames – sprak me sterk aan. Wat mij vooral intrigeerde, was hoe ze collectief dachten, elkaars ideeën versterkten en tegelijk tegen de grenzen van techniek en esthetiek aan duwden. Het deed me beseffen dat ik mijn bachelorproef misschien kleiner en gericht kon aanpakken, maar daarom niet minder ambitieus.

Zo kwam mijn aandacht opnieuw bij een eerder frustratiepunt: de lamp boven de DJ-booth van *Stel'été*, de zomerbar van Stelplaats. Vorig jaar vonden we die collectief net iets te slordig afgewerkt, weinig opvallend, en niet echt in dialoog met de rest van de scenografie. Het ontbrak aan samenhang, detail en karakter. Toen Emile Aerts – verantwoordelijke voor licht en scenografie bij Stelplaats – me vroeg om samen met Neeka Mees het lichtontwerp voor de nieuwe zomerbar *Stel'base* én de afsluitende open-air uit te denken, viel alles plots op zijn plaats. Het was het juiste moment en het juiste kader om mijn bachelorproef te heroriënteren rond het ontwerp van een armatuur.

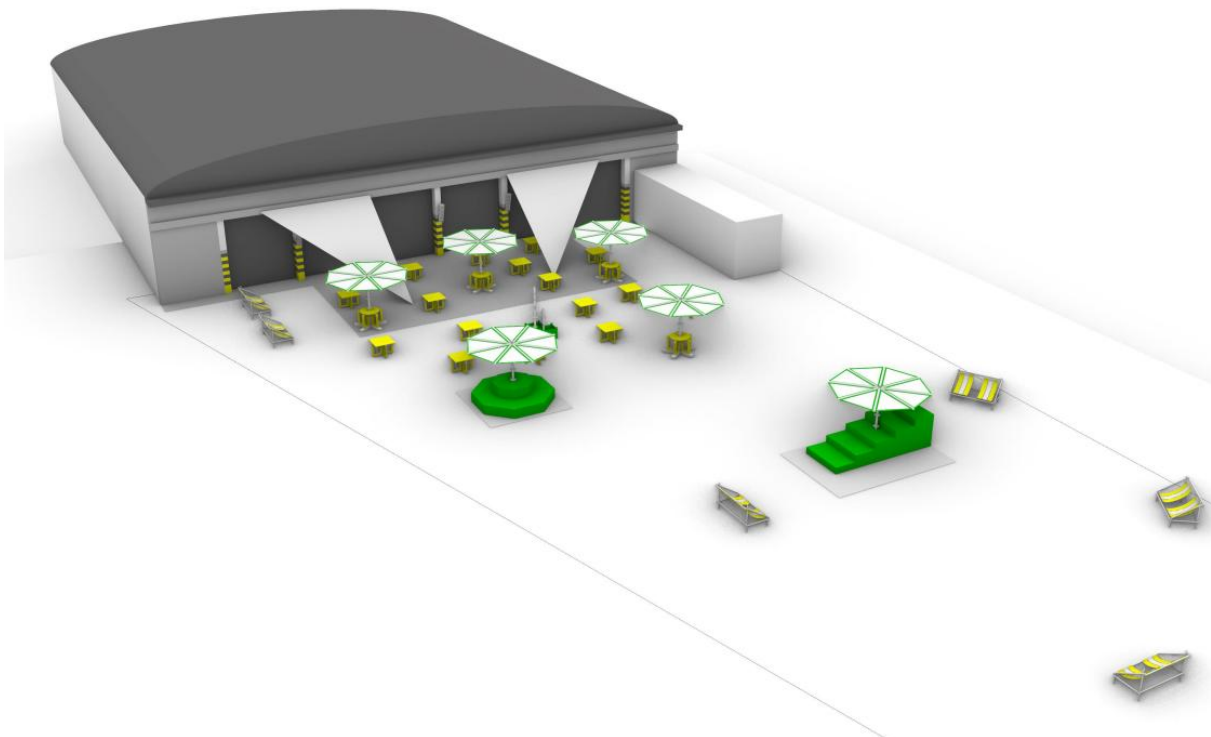
In deze bachelorproef focus ik me dan ook niet op het volledige lichtplan – hoewel ik daar bij betrokken ben – maar specifiek op de ontwikkeling van één centrale armatuur: een lichtobject dat overdag perfect deel uitmaakt van het ontwerp en 's avonds transformeert tot een baken van licht en sfeer. Het is een synthese van mijn scenografisch onderzoek van de afgelopen jaren: een zoektocht naar hoe materiaal, vorm, sfeer en functionaliteit samenkomen in één tastbaar object.

Het landschap van de lamp

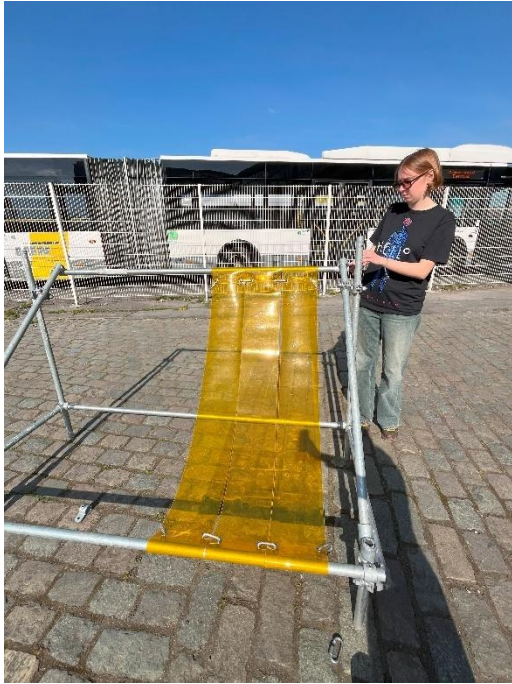
Het landschap waarin deze lamp ontstaat, wordt in grote mate bepaald door het bredere scenografische ontwerp van de zomerbar. Dat ontwerp kwam tot stand binnen het zomercircuit van Stelplaats, waarbij jonge makers onder begeleiding van het collectief Verloren Bekisting een week lang werkten aan de inrichting van de ruimte. De aanpak van Verloren Bekisting kenmerkt zich door een uitgesproken speelsheid en een sterke focus op hergebruik van materialen: elementen uit de bestaande stock van Stelplaats kregen een nieuwe, vaak verrassende functie. Gele plasticen flappen, metalen buizen, oude stellingen en grote zeilen werden omgevormd tot zit- en chillelementen, structuren en schaduwplekken. Geen eenduidige stijl, wel een levendig, organisch geheel waarin de verbeelding centraal staat.

Die filosofie heeft het ontwerpkader van mijn armatuur sterk beïnvloed. Ik wilde een lamp maken die niet alleen functioneert als lichtbron, maar ook als sculpturaal object. Een visueel baken dat het geheel niet overneemt, maar aanvult – zoals een vuurtoren zich verankert in het landschap, herkenbaar vanop afstand en tegelijk verbonden met zijn omgeving.

Vanuit Stelplaats kwamen enkele duidelijke voorwaarden voor het ontwerp: de armatuur moest visueel aantrekkelijk zijn, gezien haar prominente plaats in de zomerbar, en tegelijk functioneel – dimbaar, betrouwbaar en eenvoudig te bedienen. Binnen die randvoorwaarden heb ik gezocht naar een vormgeving die aansluiting vindt bij de scenografie errond, zonder op te gaan in de achtergrond. Geen autonoom kunstwerk, maar een scenografisch element dat zich openstelt voor zijn omgeving, materiaalgeschiedenis en publiek.

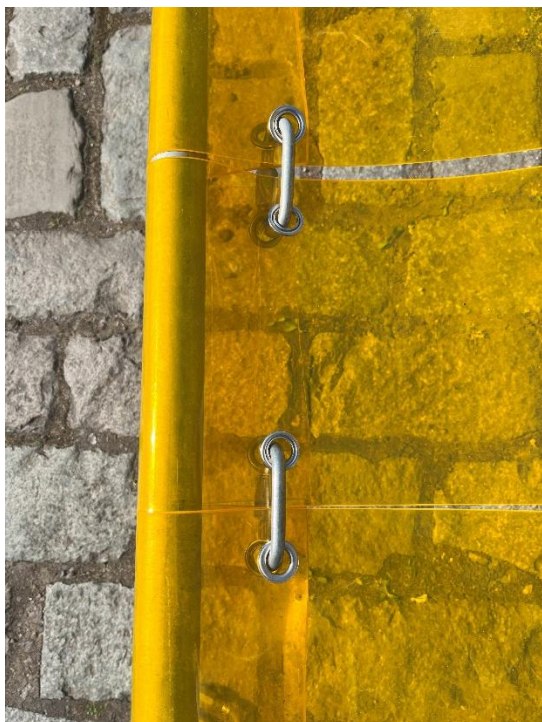
Figuur 97: Render Stel'oase

Figuur 99: Zitelement Stel'oase - Emile Aerts

Figuur 98: Armatuurontwerp Stel'oase - Emile Aerts

Figuur 102: Detail zitelement Stel'oase - Emile Aerts

Figuur 100: Armatuurontwerp Stel'oase - Emile Aerts

Figuur 101: Detail zitelement Stel'oase - Emile Aerts

Materialen

Structuur: het frame van stellingbuizen

In de beginfase van het ontwerp overwoog ik om het frame van de armatuur te maken uit aluminium profielen. Aluminium biedt namelijk enkele voordelen: het is licht van gewicht ten opzichte van staal en kan een strakke, moderne uitstraling geven. Bovendien worden aluminium profielen vaak toegepast in professionele lichtconstructies vanwege hun sterkte en relatief eenvoudige bewerkbaarheid indien je beschikt over de nodige expertise en gepaste gereedschappen.

Echter, na uitgebreid overleg met vrienden en kennissen die meer ervaring hebben met metaalbewerking en lassen, bleek dat het werken met aluminium profielen voor mijn specifieke situatie minder geschikt is. Aluminium is een technisch uitdagend materiaal om te bewerken, vooral voor iemand zonder veel ervaring in metaalbewerking. Het lassen van aluminium vereist gespecialiseerde apparatuur, zoals een TIG-lasmachine, en een grondige kennis van de specifieke lastechnieken die nodig zijn vanwege de lage smelttemperatuur en de snelle warmtegeleiding van aluminium. Zonder deze ervaring en apparatuur is het risico groot dat de lasverbindingen niet sterk of duurzaam genoeg zijn, wat ervoor kan zorgen dat de constructie onveilig wordt.

Ik heb er dan voor gekozen om het frame van de armatuur te bouwen uit stellingbuizen, ook wel bekend als steigerbuizen. Dit zijn robuuste, metalen buizen van doorgaans gegalvaniseerd staal met een standaarddiameter van ongeveer 48,3 mm, die normaal gebruikt worden in de bouwsector voor steigers en tijdelijke constructies. Door hun sterkte, stijfheid en relatief lichte gewicht zijn ze ideaal om stevige, modulaire frames mee te maken.

De buizen worden verbonden met behulp van speciale koppelstukken, ook wel koppelringen of steigerbuis koppelingen genoemd. Deze koppelstukken bestaan uit robuuste metalen beugels en platen die de buizen op vaste hoeken met elkaar verbinden zonder dat er gelast hoeft te worden. Door het gebruik van koppelstukken is het frame eenvoudig te monteren, demonteren en opnieuw samen te stellen zonder beschadiging van materialen. Dit maakt het frame flexibel en herbruikbaar, wat aansluit bij de duurzame en circulaire filosofie van Stelplaats en Verloren Bekisting.

Figuur 103: Zitelement Stel'oase - Emile Aerts

Glazen panelen

De glazen panelen vormen het hart van mijn armatuur. Het zijn elementen afkomstig uit een oude glas-in-loodinstallatie, ontstaan van hun oorspronkelijke loden structuur. Elk paneel is rechthoekig, enkelwandig en op zichzelf vrij eenvoudig: helder glas in een warme geel-bruinige kleur, licht diffuus van aard. Toch dragen ze een uitgesproken karakter in zich. Niet door hun vorm, maar door hun kleur, hun verleden, hun imperfecties. Ik kon er een vijftigtal aankopen via een tweedehandsplatform – niet met het idee ze allemaal in dit project te gebruiken, maar wel om ruim te kunnen experimenteren, ook in toekomstige toepassingen.

De glasplaten zijn niet perfect: sommige vertonen kleine beschadigingen aan de randen, andere dragen nog resten van een vroegere bevestiging – een korrelige cementachtige substantie. De meeste zijn bedekt met een dunne, plakkerige stoflaag, opgebouwd door jarenlange stilstand. Maar net deze sporen van gebruik en tijd maken het materiaal voor mij zo waardevol. Ze verlenen de panelen een zekere zachtheid, een menselijke schaal. Alsof het licht dat erdoor valt iets draagt van een vroegere wereld, een ruimte waarin dingen trager gebeurden.

Technisch gezien ontleen deze glasplaten hun kleur aan het smeltproces waarin het glas geproduceerd werd. In het vloeibare glasmengsel (een combinatie van siliciumdioxide, soda en kalk) worden metaaloxiden toegevoegd om kleur te creëren. De amberachtige kleur in deze panelen is vermoedelijk het resultaat van ijzeroxiden (Fe_2O_3) of zwavelverbindingen, verwerkt in een reductieve atmosfeer. In zo'n zuurstofarme omgeving zorgt ijzer voor warme geelbruine tot topaaskleurige tinten. Het is een kleur die door en door in het glas zit – niet als een coating, maar als integraal onderdeel van de materiaalsamenstelling.

Figuur 105: Glazen paneel - Jona Schepens

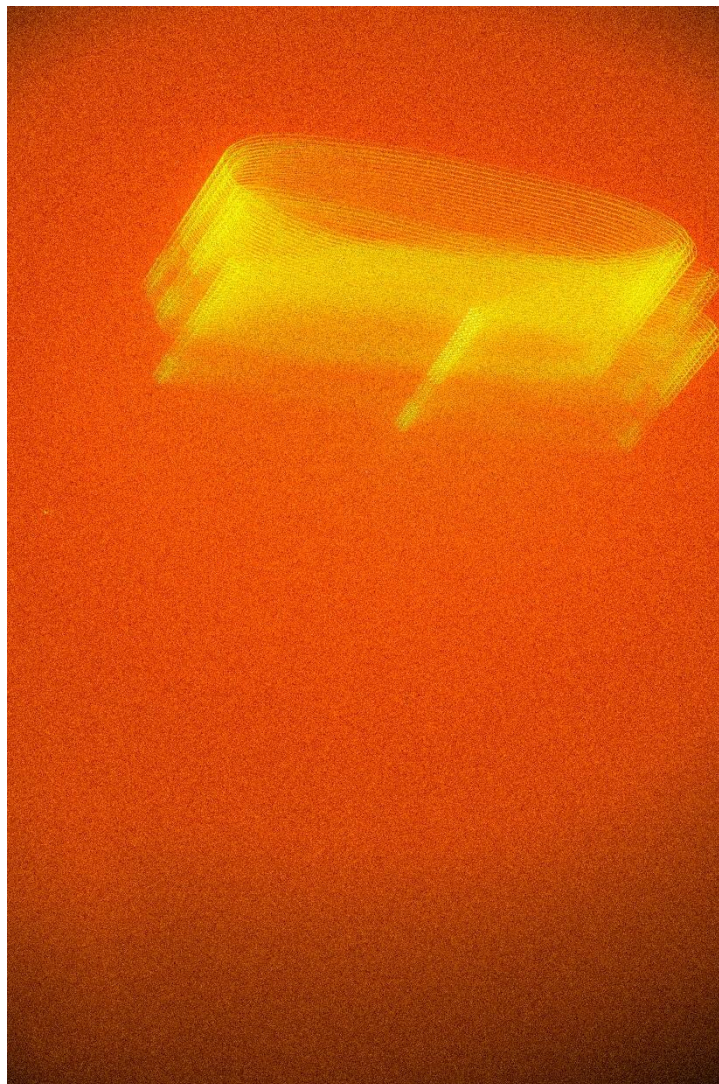
Figuur 104: Glazen panelen - Jona Schepens

Warm, breekbaar en suggestief

De kleur is steeds dezelfde: een amberachtig, warm geel-bruin dat het zonlicht op een zachte manier filtert en breekt. Overdag geven de panelen het licht een diffuse gloed die bijna tastbaar lijkt. Het roept een gevoel op van vergane zomers, van de keuken bij oma, van vergeelde foto's in een oude kast, van lange dagen zonder haast of verplichtingen... 's Avonds, wanneer het kunstlicht de omgeving overneemt, werkt het glas als een warme huid rond de lichtbron – het laat het licht niet door met harde randen, maar laat het vervloeien in de ruimte.

Het contrast met de steigerbuizen waarin deze panelen worden opgenomen is groot, en net daarom interessant. Waar de buizen ruw, industrieel en modulair zijn, is het glas breekbaar, warm en suggestief. De constructie draagt en beschermt het fragiele element, zonder het te overheersen. In die dialoog ontstaat een soort balans: tussen zwaar en licht, tussen strak en poëtisch, tussen heden en verleden.

Ook het hergebruik speelt een belangrijke rol in mijn keuze. Niet alleen sluit dit aan bij de scenografische filosofie van de zomerbar, waar creatief wordt omgesprongen met bestaande materialen, het biedt ook een duurzame benadering die past bij mijn manier van ontwerpen. Deze glasplaten hebben al een leven achter de rug – ik geef ze een nieuwe plek, een nieuwe functie, een nieuw verhaal.

Figuur 106: Macadam 04 - Maya Callizaya:

Lamp

De lamp zelf die ik graag in de armatuur wil steken is een lagedruk sodiumlamp. Dit is een verouderd type gasontladingslamp die bekend staat om zijn vrijwel monochrome gele licht dat alle kleuren domineert in de omgeving, wat zorgt voor een vervreemdend maar esthetisch krachtig effect. Je herkent dit type lampen waarschijnlijk van de meest gebruikte invulling: het gebruik voor straatverlichting. Typisch aan de lampen is de opwarmfase waar de kleur gaat van een diep rode kleur tot goud gele tinten.

Een typische SOX-lamp is opgebouwd uit een binnenste ontladingsbuis vervaardigd uit hittebestendig borosilicaatglas. Deze buis is in een U-vorm gebogen en hermetisch afgesloten. In de buis bevindt zich een kleine hoeveelheid metallisch natrium en een startgas, meestal een mengsel van neon met een kleine hoeveelheid argon. Rond de ontladingsbuis bevindt zich een grotere vacuümbuis, die als thermische isolatie dient om warmteverliezen te beperken en zo het lichtrendement te maximaliseren. Dit vacuüm zorgt ervoor dat de temperatuur van de ontladingsbuis voldoende hoog blijft om natrium in dampvorm te houden. In veel modellen wordt de buitenbuis gecoat met een reflectieve laag om lichtverlies naar buiten toe te minimaliseren.

Wanneer de lamp onder spanning wordt gezet, ioniseert het edelgasmengsel eerst, wat een stroomdoorgang tussen de elektroden mogelijk maakt. Dit proces vindt plaats bij relatief lage spanning. De neon produceert aanvankelijk een zwakke rood-oranje gloed. Naarmate de temperatuur in de buis stijgt, begint het vaste natrium te verdampen en treedt natriumdamp in werking als primair lichtgevend medium. De elektrische stroom exciteert de natriumatomen, die vervolgens karakteristieke straling uitzenden bij 589,0 en 589,6 nm – het zogenaamde natriumdublet. Deze straling is vrijwel monochromatisch, wat resulteert in een zeer slechte kleurweergave (CRI of Ra-waarde rond nul), maar een extreem hoge efficiëntie (tot boven de 180 lumen per watt).

Figuur 107: SOX lamp in straatverlichting armatuur

Aansluiting

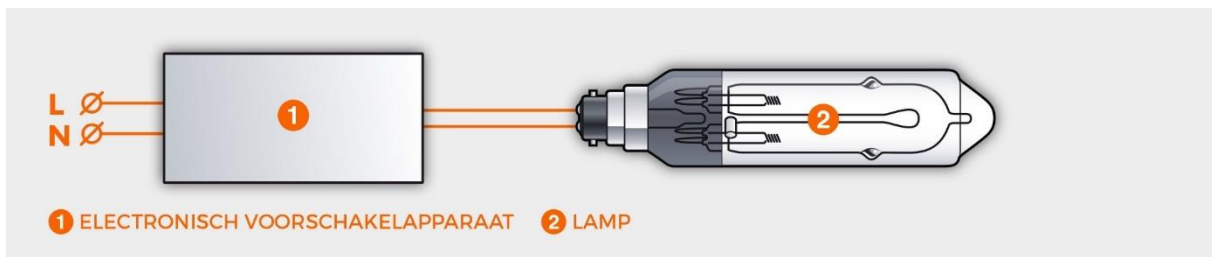
De klassieke aansluiting voor de lagedruk sodium lamp bestaat uit 4 onderdelen: een conventioneel voorschakelapparaat, een ontsteker en een condensator. Het 4de onderdeel is dan de SOX lamp voorzien van een fitting van het type BY22d of B22d, een bajonetfitting met dubbele pennen die stevig contact verzekeren. Later werd dit conventioneel voorschakelapparaat dan vervangen door het elektronische voorschakelapparaat. Hieronder ga ik dieper in op elk onderdeel.

Figuur 108: Aansluitingsschema voor SOX lamp met C-VSA

C-VSA

De conventionele VSA is eigenlijk de “klassieker” onder de voorschakelapparaten en werkt nog op de inmiddels verouderde manier met wikkels en magnetisme. Je hebt een spoel met daaromheen dun koperdraad gewikkeld. Door dit wikkeldraad komt stroom te lopen en wordt de magnetische spoel geactiveerd en gaat bewegen. Doordat deze spoel in beweging komt, ontstaat er een tweede spanningsbron. Deze spanningsbron is eigenlijk bedoeld voor de lamp. Afhankelijk van de hoeveelheid wikkelingen om de spoel kan je verschillende spanningen teweegbrengen. Nadeel van deze VSA is dat er een hoge warmte-ontwikkeling tot stand komt. Alle directe bedrading die zich tegen of vlak bij de conventionele VSA bevindt dient afgeschermd te worden met een hittebestendige kous. Er zijn zelfs sommige conventionele VSA's die een thermische beveiliging hebben ingebouwd, die ervoor zorgt dat als de VSA te heet wordt deze automatisch (tijdelijk of permanent) wordt uitgeschakeld. Ook een bijkomend nadeel is dat conventionele VSA's soms een zoemend geluid maken of trillen wat irritant kan zijn.

Figuur 109: Aansluitingsschema voor SOX lamp met E-VSA

E-VSA

De elektronische VSA is de opvolger van de C-VSA en werkt met elektronische onderdelen die op een printplaat zijn gesoldeerd en in een metalen of kunststof behuizing zijn ondergebracht. Zodra de spanning binnen komt wordt deze eerst gelijk gericht, zodat je gelijkspanning krijgt. Hierna gaat de spanning door een reeks van weerstanden en andere kleine componenten. Ook zit er altijd wel een mini-spoel in zo'n E-VSA. Verder wordt het aantal hertz in een E-VSA omhooggeschroefd. Uit de "muur" thuis komt 50 HZ. Deze frequentie wordt in een E-VSA verhoogd met als resultaat een beter lichtrendement. Dit is gemiddeld zo'n 100Khz. Vervolgens gaat de spanning naar de lamp en heeft dan zijn gewenste sterkte bereikt. Als er een speciale elektrische component is toegevoegd aan de elektronische VSA kan de lichtbron ook nog gedimd worden. Dit wel enkel indien de lamp hiervoor compatibel is. Bij E-VSA's zit het startmechanisme al ingebouwd. Een externe starter is dus niet nodig. De E-VSA heeft bovendien een 'warmstart' waardoor de lamp sneller aangaat dan een C-VSA.

De ontsteker

De ontsteker is een cruciaal onderdeel bij het starten van een SOX-lamp. Wanneer de lamp net onder spanning wordt gezet, is het natrium in de buis nog in vaste vorm aanwezig of slechts gedeeltelijk verdampt. De gasontlading kan pas starten wanneer er voldoende elektrische energie aanwezig is om het gasmengsel (voornamelijk neon of argon als startgas en daarna natriumdamp) te ioniseren.

Hiervoor genereert de ontsteker een hoogspanningspuls, vaak tussen de 800 V en 1500 V, afhankelijk van het type lamp. Deze puls zorgt ervoor dat er een kortdurende doorslag optreedt tussen de elektroden in de lamp. De elektrische veldsterkte is op dat moment groot genoeg om de elektronen in het gas te versnellen en een botsingsionisatie op gang te brengen. Daardoor ontstaat een plasma, en komt de stroom door de lamp op gang. Zodra het gasontladingsproces stabiel is (meestal na enkele seconden tot minuten), is de ontsteker niet langer actief: hij is dan als het ware "buiten spel".

De ontsteker werkt samen met het conventionele VSA (spoel) en moet precies op het type lamp afgestemd zijn. Een verkeerde ontsteker kan leiden tot onbetrouwbare ontsteking of zelfs beschadiging van de lamp of het VSA.

Condensator

In een elektrisch systeem zoals dat van een SOX-lamp, wordt er niet alleen energie geleverd aan de lamp zelf, maar ook aan de ondersteunende onderdelen, zoals het voorschakelapparaat (de spoel). Dit soort componenten creëert een inductieve belasting, wat betekent dat ze een magnetisch veld opbouwen bij het aanleggen van spanning. Hierdoor ontstaat er een

faseverschuiving: de elektrische stroom 'loopt achter' op de spanning. Je kunt het vergelijken met een roeiboot: als de roeiers (de stroom) net iets te laat hun slagen maken ten opzichte van de stuurman (de spanning), dan gaat er energie verloren in de coördinatie. De kracht wordt nog steeds geleverd, maar minder efficiënt.

Deze faseverschuiving wordt technisch aangeduid als een lage arbeidsfactor. Een ideale situatie is er één waarbij spanning en stroom perfect in fase zijn: alle aangevoerde elektrische energie wordt dan direct en efficiënt omgezet in licht en warmte. In werkelijkheid is dat vaak niet zo. Bij een lage arbeidsfactor wordt er dus meer stroom getrokken dan nodig is voor hetzelfde vermogen aan lichtproductie. Die extra stroom zorgt voor extra belasting op de infrastructuur van het elektriciteitsnet.

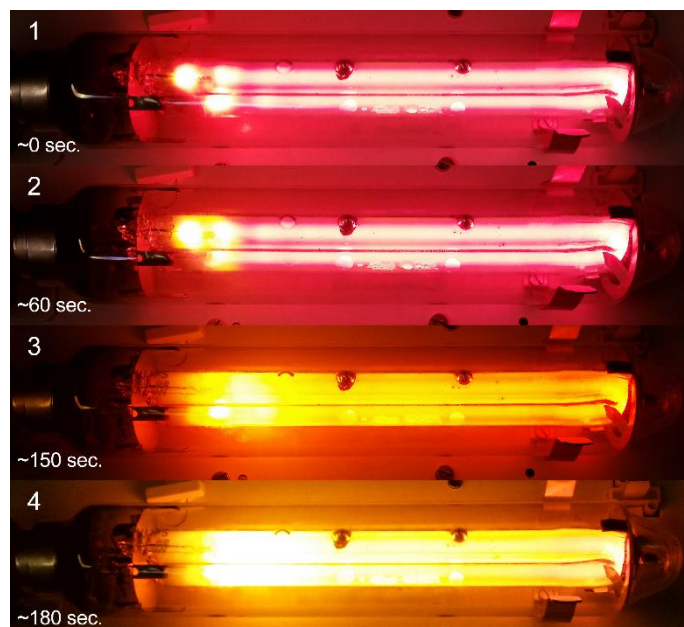
Om dit te corrigeren – een proces dat ook wel power factor correction wordt genoemd, of eenvoudiger: efficiëntieherstel van het stroomverbruik – wordt een condensator parallel aan de spoel geplaatst. Een condensator heeft een tegenovergesteld effect: deze veroorzaakt een capacatieve belasting, waarbij de stroom juist vóórloopt op de spanning. Door deze tegengestelde effecten slim te combineren, kan het totale systeem opnieuw in evenwicht worden gebracht, waardoor stroom en spanning nagenoeg weer tegelijk pieken. Dit wordt vaak visueel voorgesteld met vectordiagrammen waarbij de spanning en stroom netjes op elkaar geprojecteerd worden – het resultaat is een arbeidsfactor dicht bij 1, wat ideaal is.

Dit is belangrijk omdat bij een lage arbeidsfactor de elektrische leidingen zwaarder belast worden, ook al wordt die extra stroom niet effectief gebruikt.

De condensator is dus niet zomaar een toevoeging, maar een essentieel onderdeel dat het hele systeem stabiel, efficiënter en duurzamer maakt

Figuur 111: Ontsteker (boven), Condensator (midden) en C-VSA (onder)

Figuur 110: Verschil in kleur naargelang de opwarmtijd van SOX-lamp

The wheater project

Een treffend voorbeeld van de expressieve kracht van lagedruk sodiumlampen binnen een ruimtelijke context was te vinden in *The Weather Project* (2003), een monumentale installatie van Olafur Eliasson in de Turbine Hall van Tate Modern in Londen. In dit werk transformeerde Eliasson de immense industriële ruimte tot een artificiële atmosfeer, waarin bezoekers ondergedompeld werden in een intens oranjegeel monochroom licht dat de illusie van een ondergaande zon oproep. De installatie maakte gebruik van een 200-tal SOX-lampen. De keuze voor deze specifieke lamp maakt dat kleuren verdwijnen: alles in de ruimte – huid, textiel, materiaaloppervlakken – wordt gereduceerd tot schakeringen van grijs, zwart en goudgeel.

Wat *The Weather Project* bijzonder maakt, is de manier waarop het licht niet louter als verlichting fungeert, maar zelf materie wordt. De SOX-lampen creëren geen sfeer in dienst van iets anders; ze *zijn* de sfeer. Licht wordt sculpturaal. Door de monochrome werking wordt het kijken gedwongen zich opnieuw te oriënteren. Vorm, textuur en beweging krijgen voorrang op kleur. Eliasson versterkt dit effect met nevel en spiegelfolie aan het plafond, waardoor de ruimte zich visueel verdubbelt en het geheel zwevend en oneindig lijkt. Het licht raakt los van zijn functionele oorsprong – de straat, het industrieterrein, de tunnel – en wordt opnieuw geladen met poëzie, vervreemding en verwondering.

Binnen het ontwerp van de armatuur echoot deze benadering op bescheiden schaal. Ook hier wordt gebruikgemaakt van een SOX-lamp, niet enkel omwille van haar functionele lichtopbrengst, maar precies omwille van haar vervreemdende monochromie. In combinatie met het warme geelbruine glas en de ruwe metalen structuur van stellingbuizen ontstaat een visuele atmosfeer die de ruimte niet louter verlicht, maar hertekent. Net als bij Eliasson speelt het licht in op de relatie tussen mens, materiaal en omgeving: het creëert een filter waardoor objecten hun vanzelfsprekendheid verliezen en tijdelijk in een ander daglicht worden geplaatst.

De armatuur fungeert zo niet enkel als lichtbron, maar als scenografisch element dat vragen stelt over waarneming, materialiteit en de grens tussen het functionele en het esthetische. Door een industriële lichtbron – met al haar associaties van anonieme infrastructuur – in een nieuwe, haast sacrale context te plaatsen, wordt ook hier een herwaardering zichtbaar: van technisch component tot ruimtelijk gebaar.

Figuur 112: 'The Weather Project' - Olafur Eliasson

Figuur 114: 'The Weather Project' - Olafur Eliasson

Figuur 113: 'The Weather Project' - Olafur Eliasson

Kleurwaarneming

De SOX-lamp, of lagedrukknatriumlamp, staat bekend om haar extreem lage kleurweergavevermogen. Waar de meeste lichtbronnen een breed spectrum aan golflengtes uitstralen, produceert de SOX-lamp vrijwel uitsluitend licht met een golflengte van ongeveer 589 nanometer – een monochrome geel-oranje tint die vrijwel alle andere kleuren doet verdwijnen. Technisch gezien wordt dit effect uitgedrukt met de CRI (Color Rendering Index), een schaal van 0 tot 100 die aanduidt hoe natuurgetrouw kleuren onder een bepaalde lichtbron worden weergegeven.

De CRI van een SOX-lamp is 0 – het laagst mogelijke getal. Dat betekent: onder deze lamp zijn kleuren niet te onderscheiden. Rood, groen, blauw of violet – ze verliezen hun identiteit en worden herleid tot grijstonen of tot dezelfde oranje gloed als het licht zelf. Een rode trui en een blauwe jas worden visueel bijna identiek. Enkel het verschil in helderheid (luminantie) blijft zichtbaar. Voor je armatuur betekent dit dat het licht een bewust vervreemdende atmosfeer opwekt: een abstracte, haast dystopische filter over de ruimte die je loskoppelt van de normale zintuiglijke ervaring.

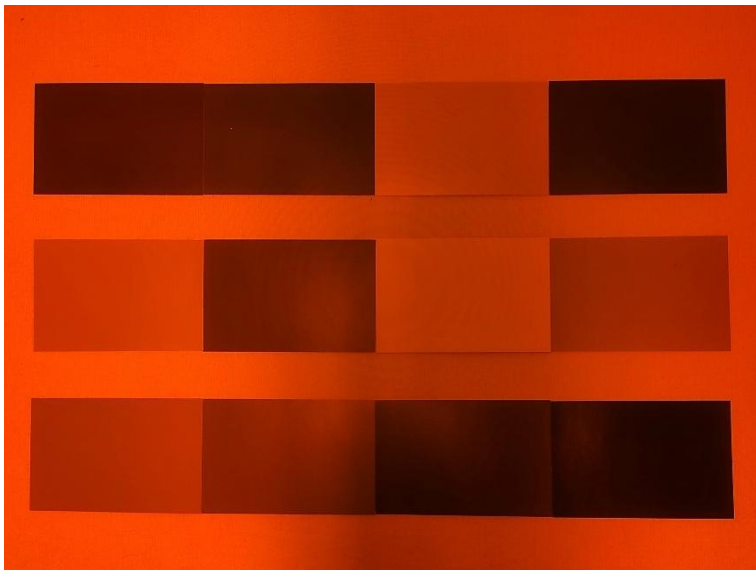
Vanuit scenografisch oogpunt biedt deze eigenschap een krachtig dramaturgisch instrument. In tegenstelling tot warm wit licht – dat vaak gezelligheid of herkenning oproept – creëert de SOX-lamp een omgeving die de bezoeker desoriënteert, intrigeert en vertraagt. De afwezigheid van kleur veroorzaakt een soort sensorische schaarste die de waarnemer terugwerpt op textuur, contouren en schaduw.

Psychologisch kan dit effect als vervreemdend of zelfs unheimlich aanvoelen, omdat kleur voor mensen een fundamenteel oriëntatiemiddel is in de ruimte. In het ontwerp – waarbij ik ga werken met herkenbare, nostalgische materialen zoals glas-in-lood – zorgt het monochrome licht voor een intrigerende paradox: het doet die materialen hun vertrouwde uiterlijk verliezen, terwijl hun contouren en reflecties net versterkt worden.

Figuur 115: Kleurweergave bij daglicht

Daglicht bestrijkt het volledige zichtbare spectrum, met een continue verdeling van golflengtes tussen 400 en 700 nanometer. Dit betekent dat alle kleuren, van violet over groen tot diep rood, evenwichtig vertegenwoordigd zijn. Het resultaat is een natuurlijke en accurate kleurwaarneming, met een Color Rendering Index (CRI) van 100 – de referentie waarmee alle andere lichtbronnen vergeleken worden.

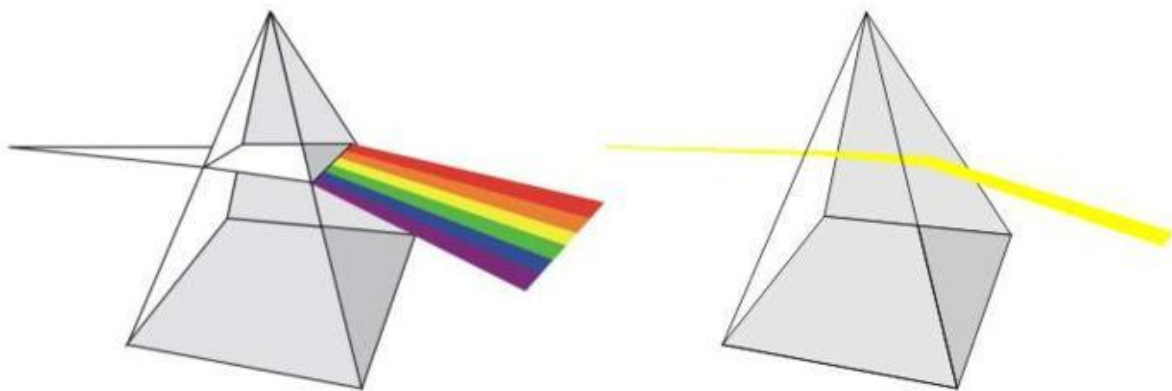
Figuur 116: Kleurweergave bij een SOX-lamp

In contrast hiermee produceert een SOX-lamp (lagedruk natrium) licht dat vrijwel uitsluitend bestaat uit twee uiterst smalle emissielijnen, namelijk bij 589,0 nm en 589,6 nm. Deze vallen in het dieporanje deel van het spectrum. Omdat het uitgestraalde licht zich concentreert rond één enkele kleur, is kleurherkenning volledig onmogelijk. Voorwerpen worden uitsluitend waargenomen in variaties van helderheid (licht-donker contrast), terwijl hun oorspronkelijke kleurinformatie volledig verloren gaat. Dit verklaart de extreem lage CRI van 0 voor SOX-lampen.

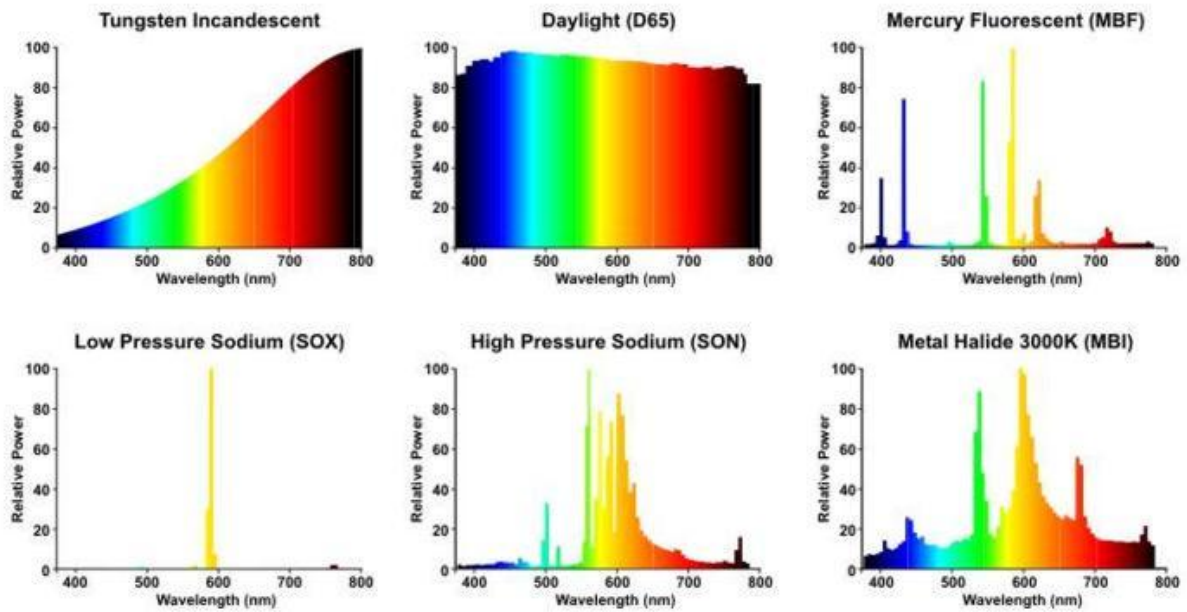
Figuur 117: Kleurweergave bij een SON-lamp

Een SON-lamp (hogedruk natrium) biedt op dat vlak een meer hybride profiel. Hoewel ook gebaseerd op natriumontlading, ontwikkelt het bredere spectrum zich door de verhoogde druk en temperatuur in de ontladingsbuis. Hierdoor ontstaan bijkomende emissiebanden in het rood, oranje, geel en in mindere mate groen. Er is ook een minimale hoeveelheid blauw aanwezig, waardoor de CRI typisch tussen de 20 en 25 ligt – nog steeds beperkt, maar aanzienlijk beter dan SOX.

Figuur 118: Vergelijking van de breking van wit licht en monochromatisch licht

SOX licht is monochromatisch en kan dus niet zijn in component kleuren worden gesplitst

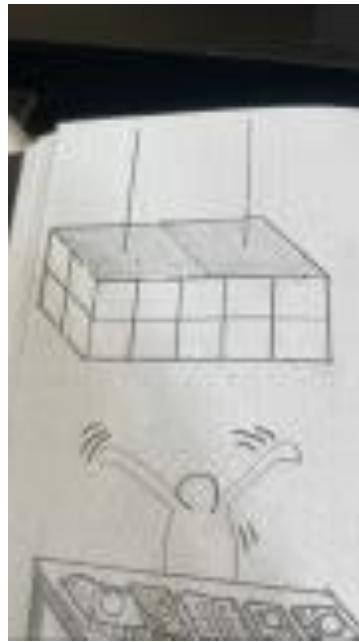
Figuur 119: Vergelijking uitgestuurde golflengtes van kleurenspectrum

Op bovenstaande figuur kun je duidelijk de vergelijking zien tussen het verschil in uitgestuurde golflengtes per lichtbron.

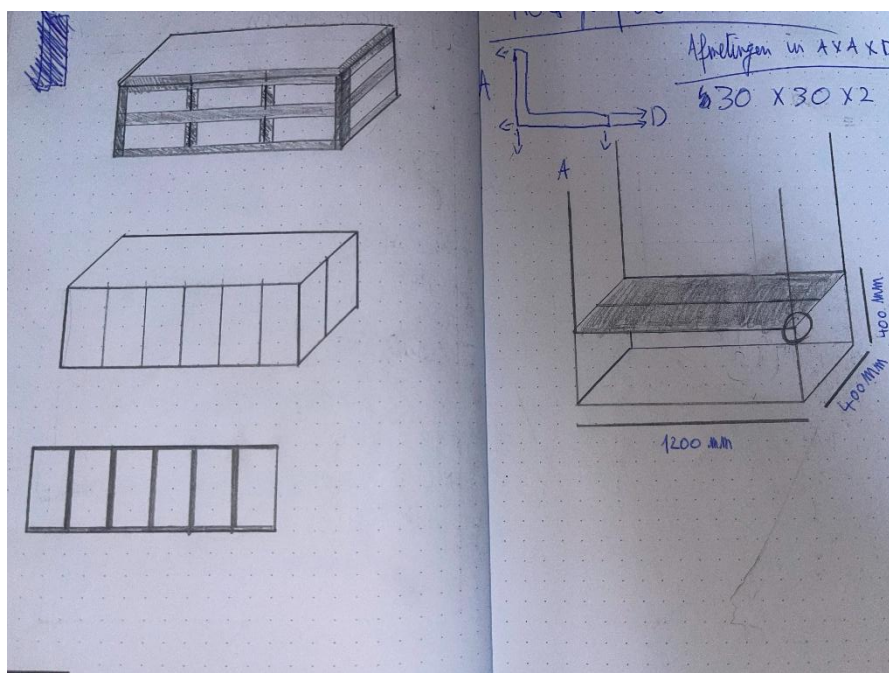
Ontwerp

Het ontwerp van de armatuur bevindt zich momenteel nog in ontwikkeling. De bijgevoegde schetsen zijn voorlopige studies die vooral gericht zijn op het verkennen van verhoudingen, materiaalcombinaties en structurele mogelijkheden. Ze vormen een richtinggevend kader, maar zijn niet representatief voor het uiteindelijke ontwerp.

Hoewel de armatuur volledig afgewerkt en functioneel zal zijn tegen het toonmoment van de jury, is het op dit moment nog niet mogelijk om een volledig sluitend beeld te geven van de uiteindelijke vorm of technische uitvoering. Dit komt doordat het ontwerp zich bewust openstelt voor experiment en verdere verfijning tijdens het bouwproces zelf. Keuzes zullen mee bepaald worden door de interactie met de materialen, lichtwerking en praktische afwegingen tijdens de realisatie.

Figuur 120: Schets - Jona Schepens

Figuur 121: Schets - Jona Schepens

Conclusie

De centrale vraag van deze bachelorproef – *hoe kan ik als creatief de relatie tussen mens en ruimte verbeteren* – is geen vraag die eenduidig beantwoord kan worden. Integendeel, ze blijkt veeleer een uitnodiging tot voortdurende exploratie, eerder een richting dan een bestemming. In het voorafgaand onderzoek werd duidelijk dat licht talloze ingangen biedt tot die relatie: fysiek, zintuiglijk, psychologisch, technisch. Het kan een ruimte definiëren, vervormen, verzachten of vervreemden. Het kan isoleren of verbinden, verbergen of onthullen. Licht is geen neutraal middel; het is taal, materie, sfeer.

Binnen deze complexiteit heb ik getracht een antwoord te formuleren dat niet sluitend is, maar wel zoekend, tastend en uitnodigend. Mijn lichtarmatuur – opgebouwd uit hergebruikte materialen, geleid door een fascinatie voor monochromatisch licht, afgesteld op de scenografie van de zomerbar – is een voorstel. Geen eindwerk in de klassieke zin, maar een momentopname binnen een breder traject van reflectie en experiment. Het ontwerp is bij het indienen van deze tekst nog niet voltooid. Dat is geen tekortkoming, maar een bewuste keuze die aansluit bij mijn manier van werken: de vorm groeit in interactie met de ruimte, de materialen en de context waarin ze geplaatst worden. Wat nu nog slechts als schets bestaat, zal pas tot volle betekenis komen in het toonmoment van de jury.

Of deze armatuur erin slaagt een betekenisvolle relatie tussen mens en ruimte op te roepen, is niet aan mij om te bepalen. Die vraag is, net als de hoofdvraag van dit werk, fundamenteel open. Misschien ligt de waarde van dit project net in het feit dat het geen eenduidige boodschap verkondigt, maar een ervaring aanbiedt. Een ervaring waarin perceptie centraal staat. Waarin het verlies van kleur, de breking van licht, en de tactiliteit van materiaal samen een uitnodiging vormen om opnieuw te kijken, trager misschien.

Het is aan u, als lezer, bezoeker of jurylid, om uw eigen conclusie te trekken. Of ik geslaagd ben in mijn opzet – dat zal pas blijken in de ontmoeting tussen het object en zijn omgeving, tussen licht en lichaam, tussen ruimte en mens.

Figuur 122: Building the club together - Hadrien

Reflectie

Als ik terugkijk op dit traject, zie ik geen lineair pad, geen strak afgelijnd onderzoek met hypothesen en antwoorden. Wat ik zie is een opeenvolging van situaties, ruimtes, mensen en materialen – elk moment een uitnodiging tot doen, tot voelen, tot vormgeven. Mijn onderzoek was nooit theoretisch abstract. Het was intuïtief, zintuiglijk en bij momenten zelfs koppig. Ik heb gekozen voor een benadering die begint bij het materiaal, bij de ruimte zelf, bij de handen die iets bouwen nog voor het volledig begrepen wordt.

Door de jaren heen ben ik steeds meer gaan vertrouwen op dat proces. Waar ik vroeger nog onzeker kon zijn over keuzes die ik maakte tijdens de opbouw van een ruimte, voel ik nu een steviger fundament onder mijn beslissingen. Ik durf sneller te schakelen, los te laten wat niet werkt, en me te laten leiden door wat zich aandient in het moment. Mijn scenografische intuïtie is scherper geworden. Niet als een strak kader, maar als een soort zintuig dat gevormd is door ervaring, falen, en herhaling.

Wat mij het meest blijft, is hoe mijn benadering van tijdelijke ruimtes is geëvolueerd van impulsief en experimenteel te zijn naar een verfijnde en bewuste manier van werken. De kracht van afwerking is hierin een sleutel geworden. Waar ik vroeger genoeg nam met een functioneel resultaat, streef ik nu naar een zekere precisie in hoe materialen eindigen, hoe kabels geleid worden, hoe licht exact breekt op een oppervlak. Niet om strak of perfectionistisch te zijn, maar om juist méér ruimte te creëren voor het onverwachte, het poëtische. Een goed afgewerkte ruimte maakt net ruimte voor verbeelding.

Ik heb geleerd dat tijdelijke ruimtes, net omdat ze niet permanent zijn, des te meer aandacht verdienen. Alles wat je erin stopt – materiaal, zorg, licht, ritme – wordt opgenomen in de ervaring van de bezoeker. Scenografie is in die zin niet zomaar vormgeving, maar ook zorg: voor de ruimte, voor de mensen die erin bewegen, en voor de herinnering die ze meenemen.

Mijn manier van werken – hands-on, met beperkte middelen maar veel toewijding – heeft me niet alleen geholpen om vorm te geven aan ideeën, maar ook om mijn eigen rol als maker te herdefiniëren. Ik ben geen ontwerper van objecten geworden, maar van situaties. Geen controlefreak, maar iemand die kaders creëert waarbinnen collectieve energie kan ontstaan.

Elke constructie, hoe tijdelijk ook, draagt nu mijn stijl of manier van werken: een mengeling van intuïtie, improvisatie en finesse. En telkens opnieuw blijf ik zoeken naar dat perfecte evenwicht tussen wat stevig staat en wat beweegt – tussen wat zichtbaar is en wat suggereert – tussen het bouwen en het loslaten.

Figuur 123: Macadam 04 - Maya Callizaya

Nawoord

Geen enkel project ontstaat 'gewoon zomaar'. Wat in dit verslag beschreven staat als mijn traject, mijn onderzoek, mijn scenografische keuzes – dat alles is gebouwd op een fundament van samenwerking, vriendschap, vertrouwen en steun.

Ik wil dan ook met heel mijn hart iedereen bedanken die dit traject mee mogelijk heeft gemaakt. In de eerste plaats: de vele vrijwilligers en makers waarmee ik mocht bouwen, ontwerpen, genieten, denken, lachen en vloeken. Al het gesleur met zware stellingen, elke brainstorm tot diep in de nacht, elke kabel die gespannen werd en elke lap steigerstof die we samen ophingen – het zit diep verwerkt in dit proces.

Aan vrienden en medestudenten: dank voor de reality checks, voor het meedenken en werken en vooral voor het blijven geloven, ook wanneer ik zelf even niet meer zag hoe het verder moest. Jullie mentale steun was vaak belangrijker dan jullie misschien beseffen.

Mijn leerkrachten en coaches aan het RITCS: bedankt om ruimte te geven voor mijn pad, ook wanneer dat buiten de klassieke richtlijnen viel. Jullie blik en feedback hebben dit proces gevoed en uitgedaagd.

Aan mijn familie: dank voor het vertrouwen, de liefde en het geduld. Voor het feit dat ik mocht zijn wie ik ben, en dat ik in vrijheid mocht zoeken en bouwen.

En dan, tot slot maar met extra nadruk: een bijzonder en oprecht woord van dank aan de hele organisatie van Stelplaats. Jullie hebben me niet enkel ruimte gegeven – letterlijk én figuurlijk – maar ook vertrouwen. Jullie geloofden in mijn kunnen nog voor het zichzelf had bewezen, en boden mij telkens weer de kans om te experimenteren, te falen, te groeien. Jullie hebben me niet alleen geholpen bij het realiseren van mijn projecten, maar ook bij het maken van mijn bachelorproef. Daar ben ik jullie diep dankbaar voor.

Zonder al deze mensen was dit verslag nooit geschreven. En belangrijker: zonder jullie was ik niet geworden wie ik vandaag ben als maker en als persoon.

Bedankt.

Voor het vertrouwen, de hulp, de ruimte.

Voor het samen mogelijk maken van dit verhaal.

Jona Schepens

Leuven 2025

Bibliografie

Bronnen

- Wikipedia. (n.d.). *Leadlight*. Wikipedia. <https://en.wikipedia.org/wiki/Leadlight>
- Wikipedia. (n.d.). *Glass coloring and color marking*. Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/Glass_coloring_and_color_marking
- Wikipedia. (n.d.). *Sodium-vapor lamp*. Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/Sodium-vapor_lamp
- Wikipedia. (n.d.). *Capacitor*. Wikipedia. <https://en.wikipedia.org/wiki/Capacitor>
- Wikipedia. (n.d.). *Color rendering index*.
- Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/Color_rendering_index
- Encyclopædia Britannica. (n.d.). *Stained glass*. In *Britannica.com*. <https://www.britannica.com/art/stained-glass>
- Lamp.nu. (n.d.). *SOX lampen*. https://www.lamp.nu/contents/nl/d1130_SOX-lampen.html
- Lamp.nu. (n.d.). *Fotometrische gegevens*. https://www.lamp.nu/contents/nl/d1049_Foto_metrische_gegevens.html
- DBL Verlichting. (n.d.). *Philips SOX-E 18W met BSX 18L ballast en SX26 ignitor*. <https://voorraad.dbl-verlichting.nl/blogs/nieuws/philips-sox-e-18w-met-bsx-18l-ballast-en-sx26-ignitor>
- Edison Tech Center. (n.d.). *Sodium lamps*. <https://edisontechcenter.org/SodiumLamps.html>
- Konica Minolta. (2015). *Understanding Color Rendering Index (CRI)*. <https://sensing.konicaminolta.asia/wp-content/uploads/2015/09/Understanding-Color-Rendering-Index-Low.pdf>
- Eliasson, Ó. (2003). *The weather project*. <https://olafureliasson.net/artwork/the-weather-project-2003/>
- Tate. (n.d.). *Visit Tate Modern*. <https://www.tate.org.uk/visit/tate-modern>
- Lamptech. (n.d.). *Spectral Emission of Low Pressure Sodium Lamps*. <http://www.lamptech.co.uk/Documents/SO%20Spectral.htm>
- Tindemans, L. (2022). *Creating otherworldliness: Historical overview of and reflections on clubspaces* (Master's thesis, Universiteit Gent). Master of Science in de ingenieurswetenschappen: architectuur, academiejaar 2021–2022.
- Edensor, T. (2015). Light design and atmosphere. *Visual Communication*, 14(3), 331–350. <https://doi.org/10.1177/1470357215582305>
- Calleri, C., Astolfi, A., Pellegrino, A., Aletta, F., Shtrepi, L., Bo, E., Di Stefano, M., & Orecchia, P. (2019). The effect of soundscapes and lightscapes on the perception of safety and social presence analyzed in a laboratory experiment. *Sustainability*, 11(11), 3000. <https://doi.org/10.3390/su11113000>

Afbeeldingenindex

Figuur 1: Building the club together - Paulina.....	7
Figuur 2: Scenolab Kickbox - Jente Vanbrabant.....	9
Figuur 3: Building the club together - Paulina.....	11
Figuur 4: Terras open air 2023 - Jona Schepens.....	12
Figuur 5: Scenolab Kickbox - Jente Vanbrabant.....	13
Figuur 6: Building the club together - Hadrien.....	14
Figuur 7: Building the club together - Lupe Arens.....	15
Figuur 8: Building the club together - Antoine Grenez.....	16
Figuur 9: 'The Swirl' - Horst club.....	18
Figuur 10: Gebruikssporen 'The Swirl' - Karel Burssens.....	19
Figuur 11: Gebruikssporen 'The Swirl' - Karel Burssens.....	19
Figuur 12: Gebruikssporen 'The Swirl' - Karel Burssens.....	19
Figuur 13: Gebruikssporen 'The Swirl' - Karel Burssens.....	19
Figuur 14: Building the club together - Antoine Grenez.....	20
Figuur 15: Building the club together - Paulina.....	21
Figuur 16: Building the club together - Lupe Arens.....	22
Figuur 17: Building the club together - Paulina.....	22
Figuur 18: Building the club together - Paulina.....	22
Figuur 19: Building the club together - Hadrien.....	22
Figuur 20: Building the club together - Hadrien.....	22
Figuur 21: Building the club together - Hadrien.....	22
Figuur 22: Building the club together - Hadrien.....	23
Figuur 23: Building the club together - Hadrien.....	23
Figuur 24: Building the club together - Hadrien.....	23
Figuur 25: Building the club together - Lupe Arens.....	24
Figuur 26: Building the club together - Hadrien.....	25
Figuur 27: Building the club together - Paulina.....	26
Figuur 28: Building the club together - Paulina.....	26
Figuur 29: Najja Hafid.....	27
Figuur 30: Fightclub Leuven.....	27
Figuur 31: Scenolab Kickbox - Jente Vanbrabant.....	28
Figuur 32: Scenolab Kickbox - Jente Vanbrabant.....	28
Figuur 33: Scenolab Kickbox - Jente Vanbrabant.....	28
Figuur 34: 'The Playing Field' - Assemble Studios.....	29
Figuur 35: Scenolab Kickbox - Jente Vanbrabant.....	29
Figuur 36: Teatro Oficina - Lina Bo Bardi.....	30
Figuur 37: Scenolab Kickbox - Jente Vanbrabant.....	30
Figuur 38: Scenolab Kickbox - Jente Vanbrabant.....	30
Figuur 39: Newcastle - Assemble Studios.....	31
Figuur 40: Scenolab Kickbox - Jente Vanbrabant.....	31
Figuur 41: Scenolab Kickbox - Jente Vanbrabant.....	31
Figuur 42: Scenolab Kickbox - Jente Vanbrabant.....	32
Figuur 43: Scenolab Kickbox - Jona Schepens.....	33
Figuur 44: Scenolab Kickbox - Jona Schepens.....	33
Figuur 45: Scenolab Kickbox - Jona Schepens.....	33

Figuur 46: Scenolab Kickbox - Jente Vanbrabant.....	34
Figuur 47: Scenolab Kickbox - Jente Vanbrabant.....	35
Figuur 48: Scenolab Kickbox - Jente Vanbrabant.....	35
Figuur 49: Scenolab Kickbox - Jente Vanbrabant.....	36
Figuur 50: Stel'été - Febe Vanneste	37
Figuur 51: Stel'été - Jente Vanbrabant.....	37
Figuur 52: Stel'été.....	37
Figuur 53: Stel'été - Jona Schepens:.....	38
Figuur 54: Stel'été - Jona Schepens.....	38
Figuur 55: Stel'été - Jona Schepens.....	38
Figuur 56: Stel'été - Jona Schepens.....	39
Figuur 57: Stel'été - Jente Vanbrabant.....	39
Figuur 58: Stel'été - Jona Schepens.....	39
Figuur 59: Stel'été.....	39
Figuur 60: Stel'été - Jente Vanbrabant.....	40
Figuur 61: Stel'été - Jente Vanbrabant.....	41
Figuur 62: Stel'été - Imthyas (links), Jona (midden) en Neeka (rechts)	42
Figuur 63: Stel'été	42
Figuur 64: Stel'été - Jona Schepens.....	43
Figuur 65: Stel'été - Jente Vanbrabant.....	43
Figuur 66: Stel'été - Jona Schepens.....	43
Figuur 67: Stel'été - Jente Vanbrabant	44
Figuur 68: Macadam 04 - Seppe Leonard	45
Figuur 69: Macadam 04 - Maya Callizaya.....	45
Figuur 70: Ruwe schets van ruimte indeling voor Macadam 04 - Jona Schepens.....	46
Figuur 71: Macadam 04 - Maya Callizaya.....	46
Figuur 72: Macadam 04 - Casimir Pas.....	47
Figuur 73: Schets spinnenweb structuur - Jona Schepens	47
Figuur 74: Macadam 04 - Maya Callizaya.....	47
Figuur 75: Macadam 04 - Casimir Pas.....	48
Figuur 76: Macadam 04 - Seppe Leonard.....	49
Figuur 77: Macadam 04 - Seppe Leonard.....	49
Figuur 78: Macadam 04 - Seppe Leonard.....	49
Figuur 79: Macadam 04 - Tony.....	49
Figuur 80: Macadam 04 - Seppe Leonard	49
Figuur 81: Macadam 04 - Seppe Leonard.....	49
Figuur 82: Macadam 04 - Maya Callizaya.....	49
Figuur 83: Macadam 04 - Maya Callizaya.....	50
Figuur 84: Macadam 04 - Tony.....	51
Figuur 85: Macadam 04 - Maya Callizaya.....	51
Figuur 86: Macadam 04 - Maya Callizaya.....	51
Figuur 87: Macadam 04 - Maya Callizaya.....	52
Figuur 88: Schets 'overgroeid buskotje' - Jona Schepens.....	53
Figuur 89: Macadam 04 - Maya Callizaya.....	53
Figuur 90: Macadam 04 - Maya Callizaya.....	53
Figuur 91: Macadam 04 - Maya Callizaya.....	54

Figuur 92: Macadam 04 - Maya Callizaya.....	55
Figuur 93: Horst '25 - Kristina Krailate.....	56
Figuur 94: Horst '25 - Kristina Krailate.....	57
Figuur 95: Horst '25 - Kristina Krailate.....	58
Figuur 96: Render Stel'oase.....	60
Figuur 97: Armatuurontwerp Stel'oase - Emile Aerts.....	61
Figuur 98: Zitelement Stel'oase - Emile Aerts.....	61
Figuur 99: Armatuurontwerp Stel'oase - Emile Aerts.....	61
Figuur 100: Detail zitelement Stel'oase - Emile Aerts.....	61
Figuur 101: Detail zitelement Stel'oase - Emile Aerts.....	61
Figuur 102: Zitelement Stel'oase - Emile Aerts.....	62
Figuur 103: Glazen panelen - Jona Schepens.....	63
Figuur 104: Glazen paneel - Jona Schepens.....	63
Figuur 105: Macadam 04 - Maya Callizaya.....	64
Figuur 106: SOX lamp in straatverlichting armatuur.....	65
Figuur 107: Aansluitingsschema voor SOX lamp met C-VSA.....	66
Figuur 108: Aansluitingsschema voor SOX lamp met E-VSA.....	67
Figuur 109: Verschil in kleur naargelang de opwarmtijd van SOX-lamp.....	68
Figuur 110: Ontsteker (boven), Condensator (midden) en C-VSA (onder).....	68
Figuur 111: 'The Weather Project' - Olafur Eliasson.....	69
Figuur 112: 'The Weather Project' - Olafur Eliasson.....	70
Figuur 113: 'The Weather Project' - Olafur Eliasson.....	70
Figuur 114: Kleurweergave bij daglicht.....	72
Figuur 115: Kleurweergave bij een SOX-lamp.....	72
Figuur 116: Kleurweergave bij een SON-lamp.....	73
Figuur 117: Vergelijking van de breking van wit licht en monochromatisch licht.....	73
Figuur 118: Vergelijking uitgestuurde golflengtes van kleurenspectrum.....	74
Figuur 119: Schets - Jona Schepens.....	75
Figuur 120: Schets - Jona Schepens.....	75
Figuur 121: Building the club together - Hadrien.....	76
Figuur 122: Macadam 04 - Maya Callizaya.....	78

Appendix

- Blogpost over scenografische transformatie van Stelplaats die dieper ingaat op het scenografisch alfabet.

Bron:

Stelplaats. (z.d.). *Jona & Neeka transformeren Stelplaats scenografisch tot urban jungle*.

Geraadpleegd op 28 mei 2025, van <https://stelplaats.be/blog/jona-neeka-transformeren-stelplaats-scenografisch-tot-urban-jungle>